

SOSYAL MEDYA FENOMENLİĞİNDEN TÜRKİYE GÜNDEMİNE: DİLAN-ENGİN POLAT ÖRNEĞİ

Mehmet Fatih ÇAKAR
Osman Vedüd EŞİDİR

**SOSYAL MEDYA FENOMENLİĞİNDEN
TÜRKİYE GÜNDEMİNE:
DİLAN-ENGİN POLAT ÖRNEĞİ**

Mehmet Fatih ÇAKAR

Osman Vedüd EŞİDİR

DOI: <https://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10657308>

Copyright © 2024 by iksad publishing house
All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, distributed or
transmitted in any form or by
any means, including photocopying, recording or other electronic or mechanical
methods, without the prior written permission of the publisher, except in the case of
brief quotations embodied in critical reviews and certain other noncommercial uses
permitted by copyright law. Institution of Economic Development and Social
Researches Publications®

(The Licence Number of Pubicator: 2014/31220)

TÜRKİYE TR: +90 342 606 06 75

USA: +1 631 685 0 853

E mail: iksadyayinevi@gmail.com

www.iksadyayinevi.com

It is responsibility of the author to abide by the publishing ethics rules.

Iksad Publications – 2024©

ISBN: 978-625-367-630-8

Cover Design: İbrahim KAYA

January / 2024

Ankara / Türkiye

Size = 16x24 cm

YAZAR BİLGİLERİ

Dr. Mehmet Fatih ÇAKAR

1976 yılında Baskil’de doğdu. Lisans öğrenimini Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi’nde, yüksek lisans öğrenimini Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Televizyon ve Sinema programında, doktora öğrenimini Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji programında tamamladı. Bir dönem Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı’nda (DPT) çalışan Çakar, halen Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi’nde öğretim görevlisi olarak görev yapmaktadır.

Doç. Dr. Osman Vedüd EŞİDİR

1977 yılında Elazığ’ın Rızaiye Mahallesi’nde doğdu. Ortaöğrenimini Elâzığ Anadolu Lisesi’nde, lisans öğrenimini İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi’nde, yüksek lisans öğrenimini Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi programında, doktora öğrenimini İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik programında tamamladı. Bir dönem devlet memurluğu yapan ve halı ticareti ile iştigal eden Eşidir; aralarında 32. Gün, Pana Film, TRT İstanbul Haber Merkezi, Basın İlan Kurumu Genel Müdürlüğü ve Sağlık Bilimleri Üniversitesi’nin de bulunduğu farklı yerlerde çalıştı. Halen Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü’nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

ÖNSÖZ

‘Sosyal medya fenomeni’ terimi, genellikle internet ortamında popüler olan, geniş bir takipçi kitlesi bulunan, ilginç içerikler üreten veya sosyal medyada geniş çapta tanınan kişileri tanımlamak için kullanılır. Sosyal medya fenomenleri; videolar, blog yazarları, podcast’ler, sosyal medya gönderileri ve diğer online içerik türleri aracılığıyla popülerlik kazanabilirler. Sosyal medyada milyonlarca takipçisi olan Dilan-Engin Polat çifti bu fenomenler arasında 2023 yılında öne çıkan isimlerdendir.

Bu çalışmada fenomenlerin sosyal medyadaki lüks hayatlarına ilişkin paylaşımlar, fon vurgunları, şatafatlı yaşamlar, gecekonudaki günlerinden hızla plazalara yükselen milyonların takip ettiği güzellik merkezi zincirleri sahipleri, Eyüplü Halit’ten Sülün Osman’a, Banker Kastelli adıyla bilinen Cevher Özden’den Titan Saadet Zinciri ile 16 bin kişiyi dolandıran Kenan Şeranoğlu’na, Jetpa Holding’in Jet Fadıl’ı Fadıl Akgündüz’den 77 bin kişiyi dolandırıp Uruguay’a kaçıp sonra yakalanan Çiftlikbank ‘Tosuncuk’u Mehmet Aydın’a, Raki namlı Güney Zobu’dan Süleyman Demirel ve Tansu Çiller’in de aralarında bulunduğu kişileri dolandıran Selçuk Parsadan’a dek Türkiye’de kolay yoldan para kazanan kişilere ilişkin arşiv belgeleri gözden geçirilerek 2023 yılının sonlarına doğru milyonların takip ettiği bir sosyal medya fenomeni olan Dilan-Engin Polat çiftinin gözaltına alınmasıyla Türkiye’de yazılı basın gündeminin ve sosyal medyanın nasıl etki altına alındığı araştırıldı. Aynı tarihlerde dünyanın en önemli gündemi olan İsrail-Filistin çatışmasının Dilan-Engin Polat çiftinin tutuklanmasıyla görece nasıl gölgede kaldığı, milyonlarca takipçisi olan fenomenlerin hayatlarının Türkiye’de

kamuoyu tarafından nasıl ilgi gördüğü ve yazılı basında gündem olduğı
incelendi.

İÇİNDEKİLER

YAZAR BİLGİLERİ	i
Dr. Mehmet Fatih ÇAKAR	i
Doç. Dr. Osman Vedüd EŞİDİR	i
ÖNSÖZ.....	iii
TEŞEKKÜR	vi
GİRİŞ	7
Araştırmanın Yöntemi.....	10
Araştırmanın Amacı ve Önemi	11
Araştırmanın Evreni, Örneklemi ve Sınırlılıkları.....	12
BİRİNCİ BÖLÜM:	13
SAADET ZİNCİRLERİ	13
İKİNCİ BÖLÜM.....	31
YAZILI BASINDA KONULU DİLAN-ENGİN POLAT KONULU HABERLER	39
Hürriyet Gazetesi’nde Yer Alan Dilan-Engin Polat Konulu Haberler.....	41
Milliyet Gazetesi’nde Yer Alan Dilan-Engin Polat Konulu Haberler.....	47
Yeni Şafak Gazetesi’nde Yer Alan Dilan-Engin Polat Konulu Haberler.....	52
Akşam Gazetesi’nde Yer Alan Dilan-Engin Polat Konulu Haberler.....	56
Araştırma Bulgularının Frekans-Yüzde Dağılımı	61
SONUÇ ve ÖNERİLER	64
KAYNAKÇA	67

TEŞEKKÜR

Bu kitabın yayınlanmasına olan katkıları için İksad Yayınevi çalışanlarına ve İbrahim Kaya'ya teşekkür ederiz.

GİRİŞ

Bu çalışmamızda Türkiye’de sosyal medya fenomeni olarak 2023 yılında ülke gündeminde önemli bir yer işgal eden Dilan-Engin Polat çiftinin Türkiye’de yazılı basında nasıl sunulduğu incelenmiştir. Türkiye’de milyonlarca insanın bu çifti sosyal medya hesaplarından takip ettiği, bu çiftin taklitlerinin ortaya çıktığı, taklitlerinin de güzellik merkezi zincirleri, paraları, villaları ve helikopterleri olduğu medyada yer aldı. Sosyal medya platformları üzerinden Dilan ve Engin Polat çiftinin taklitlerinin de lüks ve şatafatlı hayatlarını milyonlara ilan ettiği gerçeği 2023 yılının sonlarına doğru Türkiye’de gündemi ziyadesiyle işgal etti. İsrail-Filistin çatışmasının acı görüntüleri, ekonomik verilerin tartışıldığı siyasi gündemin yoğunluğu esnasında kamuoyunu meşgul eden Dilan-Engin Polat çiftinin tutuklandığı günlerde sosyal medya aracılığıyla Polat çiftinin taklitleri tarafından da onların şatafatlı hayatlarına ilişkin içeriklerin paylaşılması Türkiye kamuoyunun ruh sağlığını etkilemektedir. Milyonlarca takipçisi olan fenomenlerin paylaşımları ve görgüsüz tavırları toplumda çeşitli sorunlara yol açmaktadır. Taklitlerden ‘Tayyargiler’ takma adıyla bilinen Özlem-Tayyar Öz çiftinin tıpkı Engin-Dilan Polat çifti gibi İstanbul’un Ataköy semtinde merkezi olan güzellik merkezi zincirleri bulunmaktadır. ‘Şulemsi’ takma adıyla bilinen bir başka taklit fenomen Şule Kayatürk’ün yatları, katları ve helikopteri olduğu iddia edilmektedir. Devasa büyüklükteki serveti tartışılan sadece 27 yaşındaki Kayatürk’ün medyaya düşen eski resimlerine bakıldığında yeni halinden eser olmadığı anlaşılmaktadır. Güzellik merkezi sahibi bir başka sosyal medya fenomeni Neslihan Güngen de lüks hayatını külçe külçe altınla sergileyenler arasında bulunmaktadır. Bir başka altın hastası fenomen

Nevra Bilem de kek yaparken ve çay içerken lüks altınlarını sosyal medya hesaplarından paylaşmayı ihmal etmemektedir. Milyonlara kötü örnek olan fenomenlerin özgeçmişlerine bakıldığında liyakatsiz oldukları görülmektedir.

Sosyal medya fenomeni Özlem Lina Öz, 17 Kasım 1989 tarihinde dünyaya gelmiştir. Marmara Üniversitesi Hemşirelik Bölümü'nde eğitimini tamandıktan sonra Op. Dr. Tayyar T. Öz ile hayatını birleştiren Özlem Öz; 2021 yılında büyük bir takipçi kitlesine ulaşmıştır. 2024 yılı itibarı ile yaklaşık 2.5 milyon takipçisi olan Özlem Öz, Dilan Polat'ı taklit ettiği yönünde eleştiriler almasıyla gündeme gelmiştir. Güzellik merkezi işleten ve e-ticaretle uğraşan sosyal medya fenomeni Özlem Öz ve Tayyar Öz hakkında da inceleme başlatılmıştır. Mali Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğüne farklı tarihlerde yapılan ihbarlar üzerine yapılan araştırma sonucunda 24 Kasım 2023 tarihinde Tayyar Taylan Öz ve Özlem Öz hakkında "resmi belgede sahtecilik", "suç işlemek amacıyla örgüt kurma", "malvarlığı değerlerinin gayrimeşru kaynağını gizlemek" ve "vergi usul kanununa muhalefet" suçlarından Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından soruşturma başlatılmıştır (URL – 1).

2013 yılından bu yana aktif olarak sosyal medyada etkin olan Şule Kayatürk adlı fenomen ise farklı mecralarda da kendine yer edinmiştir. Makyaj sanatçılığı, sosyal medya etkileyiciliği ve YouTube içerik üreticiliği gibi farklı alanlarda faaliyet gösteren bu fenomenin, kendi adını taşıyan bir güzellik merkezi bulunmaktadır.

Şule Kayatürk'ün tespit edilebilen mal varlığına 16 villa, 28 daire, bir helikopter, 173 iş yeri ve bir yat sığdırdığı iddia edilmektedir.

Kayatürk'ün sadece önünde poz verdiği arabaları değil, lüks çantaları ve kıyafetleri de dikkat çekmektedir (URL – 2).

Neslim Güngen; 1986 yılında doğmuştur. Babası Gümüşhaneli, annesi Çankırlı olan Neslim Güngen, 13 yaşında ilk defa kuaför ve güzellik sektörüne atılmıştır. Lise öğreniminden sonra üniversite diplomasını alan Neslim Güngen, 22 yaşında 5 yıllık yurt dışı eğitimlerine katılmıştır. Alanındaki deneyimini yurtdışı eğitimler ile sürdüren Neslim Güngen 2017 yılından itibaren sosyal medya platformlarındaki makyaj ve güzellik videoları ile gündeme gelmiştir. Güzellik merkezi sahibi Neslim Güngen, Dilan-Engin Polat çiftinin gündeme geldiği tarihlerde yapmış olduğu açıklamalar sonrasında araştırılan isim olmuştur. Dilan Polat'ı kendisinin sektöre hazırladığını söyleyen Neslim Güngen, bu açıklamaları sonrasında gündem olmuştur. Soruşturmayla dahil edilen ve mal varlıkları araştırılan Neslim Güngen, MASAK'ın kısıkacında yer almıştır (URL – 3).

Dilan Polat ve Engin Polat çiftinin tutuklanmasının ardından çoğu sosyal medya takipçisi, avukat ve gazeteci sosyal medya fenomenlerini irdelemeye başlamıştır. Fenomen Nevra Bilem de en son havuzda yaptığı altın paylaşımının ardından dolandırıcılık iddialarıyla gündeme düşmüştür İddiaların ardından dikkat çeken ve polis karakoluna ifade vermek üzere çağrılan Nevra Bilem hakkındaki son gelişmeler merak konusu olmuş, Nevra Bilem'in, Instagram platformunda özellikle makyaj, giyim ve güzellik konularında yaptığı paylaşımlar dikkat çekmiştir. 1996 yılında Bursa'da dünyaya gelen Nevra Bilem, 2022 yılında Gelin Evi programına katılmış ve böylelikle tanınmaya başlamıştır. 2024 yılı itibarı ile yaklaşık 1,4 milyon takipçisi olan

fenomen Nevra Bilem'in özellikle de takı ve para paylaşımları öne çıkmıştır (URL – 4).

İsrail-Filistin çatışmasının henüz birinci ayını doldurmadığı bir tarihte 1 Kasım 2023'te Dilan Polat ve eşi Engin Polat'ın da aralarında bulunduğu 17 kişi İstanbul Merkezli 6 ilde düzenlenen operasyonla gözaltına alınmıştı. Dünyanın en önemli gündemini bir başka deyişle İsrail-Filistin çatışmasını görece gölgeleyen sosyal medya fenomenleri Dilan-Engin Polat çiftinin fenomen olmanın gücüyle milyonların takip ettiği sosyal medyalarının yazılı basında gündem yaratmadaki etkisi incelenerek araştırma tamamlanmıştır.

Literatür taramasına bakıldığında sosyal medya fenomenleri ve saadet zincirleri konusunda birçok araştırma yapıldığı görülmektedir. Özellikle Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) Baş Uzmanı Yener Coşkun'un 'Bay Ponzi'den By Madoff'a Ponzi Finansman' başlıklı Sermaye Piyasası Dergisi'nde 2010 yılında yayınlanan çalışması dikkat çekicidir (Coşkun, 2010). Son zamanların sosyal medya fenomenleri içerisinde önemli bir yer edinen ve milyonları etkisi altında bırakan Polat çiftinin yazılı basında nasıl sunulduğunu gösteren akademik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda literatüre katkıda bulunmak amacıyla araştırma gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Yöntemi

Çalışmada elde edilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Geray, kategori veya sınıflama kavramına dikkat çekerek belirlenmiş kategorilerin çerçevesinde iletişim içeriğini sistematik olarak belirleyen tekniği içerik çözümlemesi olarak tanımlar (Geray, 2011:151). Medya işletmelerinin içerik üretiminde, içerik analizi yöntemiyle gözlemlerin

yapıldığını iddia eden Stempel de içerik analizine dikkat çeker (Stempel, 2003:103). Öte yandan Bilgin’e göre de içerik analizi okuyucu kitlenin yorumlarına ve bilgilerine de etki eder. Aynı zamanda diğer okuyucuların da bilgisine ve yorumuma nesnellik katar (Bilgin, 2014:1).

Saadet zinciri kavramına yönelik Türkiye’de cumhuriyetin kuruluş yıllarındaki konuyla ilgili en önemli dokümanlardan olan günlük ulusal gazeteler taranmıştır. Yıldırım ve Şimşek’e göre; doküman incelemesinin temel özelliklerine bakıldığında, nitel araştırmada doğrudan gözlem ve görüşmenin olanaklı olmadığı durumlarda ve araştırmanın geçerliliğini arttırmak amacıyla görüşme ve gözlem yöntemlerinin yanı sıra çalışan araştırma problemiyle ilgili yazılı ve görsel materyal ve malzemeler de araştırmaya dahil edilebilir (Yıldırım&Şimşek, 2008: 187).

Araştırmanın hedefine yönelik örneklem belirlenmiştir. Bu örneklem içerisinde yer alan haberler kategorilerine ayrılarak, yüzde-frekans dağılımları hesaplanmıştır. Daha sonra oluşturulan tablolar üzerinden yorumlarla çıkarımlar yapılmıştır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Dilan ve Engin Polat çiftinin yazılı basında nasıl sunulduğunu göstermek amacıyla araştırma yapılmıştır. Türkiye yakın tarihinde saadet zinciri benzeri yapılanmalar ile insanları mağdur edenler arasında Kenan/Barbaros Şeranoğlu, , Çiftlikbank ‘Tosuncuk’u Mehmet Aydın ve Jetpa Holding’in patronu Jet Fadıl’ın yanı sıra, Dilan ve Engin Polat çifti de bulunmaktadır. Dilan-Engin Polat çiftinin gündeme geldiği aynı tarihlerde Türkiye kamuoyunda “Fatih Terim fonu” vaadiyle aralarında futbol camiasının ünlü isimleri Fatih Terim, Arda Turan, Fernando

Muslera, Emre Belözloğlu ve bankacı Seçil Erzan'ın da bulunduğu saadet zinciri benzeri dolandırıcılık olayı önemli bir yer tutmuştur. Yazılı basında bir haberin sunumu, medyanın yapılan haberlere olan bakış açısını ve tutumunu ortaya koymaktadır. Aynı şekilde yazılı basının Polat çiftine bakış açısı ve tutumu ortaya konmak istenmiş, Dilan-Engin Polat çiftine yapılan operasyonların haberlere nasıl yansıdığı araştırılmıştır.

Araştırmanın Evreni, Örneklemi ve Sınırlılıkları

Sosyal medya fenomenleri ve saadet zinciri ile ilgili çıkan haberler araştırmanın evrenini, basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen Dilan ve Engin Polat çifti haberleri de örneklemini oluşturmaktadır. Basın İlan Kurumu resmi internet sayfasında gerek yaygın gerekse yerel süreli gazeteler yer almaktadır. Araştırma için Polat çiftinin gözaltına alındığı 1 Kasım 2023 tarihinden itibaren bir hafta boyunca yayımlanan gazetelerden basit tesadüfi örneklem yöntemi kullanılarak Hürriyet, Milliyet, Yeni Şafak ve Akşam gazeteleri seçilmiştir. Araştırmanın sınırlılığını da ortaya koyan 01.11.2023-07.11.2023 tarih aralığında yer alan Dilan ve Engin Polat haberleri Hürriyet, Milliyet, Yeni Şafak ve Akşam gazeteleri örnekleminde incelenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM: SAADET ZİNCİRLERİ

Bir tür dolandırıcılık veya ponzi şeması olarak tanımlanan saadet zinciri kavramı genellikle kişilere yüksek ve hızlı maddi getiri vaadiyle sisteme katılım çağrısı yapar. Saadet zinciri ve benzeri sistemlerde katılımcılar mevcut sisteme bir miktar para yatırarak veya bir başka değer ifade eden bir varlık ile zincire dahil olurlar. Katılımcılara, sisteme katıldıktan sonra yeni üyelerin katılımıyla elde edilen paralardan gelecek gelirle kâr sağlayacağı vaat edilir.

Ancak süslü ve cazip vaatler içeren bu tür sistemlerin sürdürülebilirliği tartışmalıdır ve uzun vadede bu oluşumlar çöker. Yüksek kâr etme vaadi ile parasını sisteme dahil eden yatırımcıların/katılımcıların çoğu kaybederken, sadece sisteme ilk başta dahil olan birkaç kişi kâr elde edebilir. Saadet zinciri olarak tanımlanan yapılar genellikle ek katılımcılar olmadan varlıklarını sürdüremeyen bir yapıya sahiptir.

Birçok ülkede yasaklanan saadet zincirleri, genellikle dolandırıcılık ve haksız kazanç sağlama amacına yönelik kuruldukları için hukuku sorunlar içermektedirler. Cazip görünen finansal bir teşekkül gerçekçi ve rasyonel olmayan kazançlar vaat ediyorsa maddi kayıplarla sonuçlanabilmektedir.

Saadet zincirlerinde yüksek getiri vaat edilerek katılımcılara yatırımlarının kısa sürede büyük kâr getireceği söylenir. Rasyonel olmayan sürdürülemez bu yapılar, üye çekme sistemi ile katılımcılardan yeni üyeler getirmelerini talep eder. Amaç sistemin devamlılığını sağlamak ve mevcut katılımcıları ödüllendirmektedir.

Saadet zincirleri piramit şeklinde bir yapıya sahiptir. En üstte olanlar en çok parayı veya geliri elde ederken altta bulunan katılımcılar daha az kazanır veya kaybeder.

Saadet zinciri benzeri sistemler genellikle nasıl çalıştığı konusunda katılımcılara ve kamuoyuna detaylı bilgi sunmazlar ve finansal işlemler konusunda şeffaf değillerdir. Yeni üyelerin sisteme katılımının durması durumunda eski üyelerden gelen ödemelerle sistemi sürdürmek zorlaştığı zaman sistem hızla çökebilir.

Saadet zincirleri hukuki sorun içermektedir. Bu ve benzeri zincirlere katılmak birçok ülkede yasaya aykırıdır ve sisteme katılanlar hukuki sorunlarla karşılaşarak dolandırıcılık veya haksız kazançtan yargılanabilir.

Bu tür sistemler genellikle altta kalan katılımcılara kaybettirdiği, onları zarara uğrattığı için etik sorunlar ortaya çıkmaktadır. İlk katılanların sağladığı kazançlar genellikle başkalarının kayıplarından elde edilmiştir.

Katılımcılar genellikle sistemin nasıl çalıştığı konusunda bilgi sahibi değillerdir ve bu konudaki bilgi eksikliği kısa vadeli elde ettikleri kârların cazibesıyla onların bilinçsiz bir şekilde yatırım yapmalarına veya yatırımlarını arttırmalarına ve sonuçta iflas etmelerine neden olabilir.

Katılımcılara aile ve arkadaşlık ilişkilerini kullanarak katılımcı sayısını arttırmaları konusunda baskı yapılabilir ve bu durum da sosyal ilişkileri ve güveni zedeleyebilir.

Saadet zincirleri sürdürülemez iş modellerine dayandığından ötürü uzun vadede çöker ve katılımcılar büyük kayıplar yaşayabilir.

Saadet zincirinin en önemli fikir babalarından biri, Amerika Birleşik Devletleri'nde 1920'lerin başlarında İtalyan kökenli Charles Ponzi öylesine akıl almaz bir hızla zenginleşmiştir ki tarihe adı tüm zamanların en büyük dolandırıcılarından biri olarak geçmiştir. 1919 yılında Amerika'nın Boston semtinde yaşayan fakir birisi olan Ponzi, pullarla değiştirilebilen ve o dönemde yaygın olarak kullanılan uluslararası posta kuponlarının sadece pullarla değiştirilmeyeceğini aynı zamanda paraya dönüşeceğini de fark etmiştir. İtalya'dan parası olmadan yatırımcılarından topladığı paralarla aldığı pulları birkaç katı fiyatına Amerika'da satan Ponzi, kendisine para veren yatırımcılarına ilk etapta yüzde 50 bir getiri sağlamış ve kısa sürede büyüyerek milyon dolarlık birisi olmuştur. Kupon almadan topladığı paralarla bir önceki yatırımcılara pay verip, geriye kalan parayı kendisi alan büyük dolandırıcı Ponzi ile ilgili haber ünlü günlük gazete Fitchburg Sentinel'in 31 Temmuz 1920'de manşetinde yer almıştır.

Daily Fitchburg Sentinel Gazetesi, 31 Temmuz 1920

Ancak Ponzi'den önce de benzer metotlarla insanları dolandıran kişiler vardır. Örneğin 1800'lü yılların ünlü falcısı Sarah Emily Howe bunlardan birisidir.

Adını Charles Ponzi'den alan Ponzi sistemini ilk kez 1800'lerde falcı Sarah Emily Howe isimli kadın uygulamıştır.

Sistem her ne kadar Charles Ponzi'nin adıyla ünlenmiş ve bilinmiş olsa da bu dolandırıcılığı Amerika Birleşik Devletleri'de ilk uygulayan Sarah Emily Howe isimli kadındı. Bayanlar Depozitosu Bankası sistemiyle ünlenen Sarah Emily Howe 1870 ve 1880'lerde Ponzi şemasına uyan büyük dolandırıcılık olaylarına imza atmıştır. Howe'un doğum tarihine ilişkin kesin bir bilgi olmasa da 1820-1827 yılları arasında Rhode Island'da doğduğuna ilişkin bilgiler vardır. Yaptığı iki evliliğin ardında üçüncüyü 1852'de Manchester New Hampshire'da Florimund L. Howe ile evlenmiştir. Amerikan iç Savaşı'nın ardından Boston Massachusetts'e taşınan Howe burada falcı olarak ve bazıları suçlu olan çeşitli farklı meslekteki kişilerle işler yapmıştır. Aynı teminatla teminat altına alınan birden fazla kredi aldıktan sonra 1875'te birkaç hafta hapiste kalan ancak yargılama sonucunda beraat eden Howe; Nisan 1879 yılı öncesi yalnızca bekâr kadınlardan mevduat kabul eden bir tasarruf bankası olan Bayanlar Mevduat Şirketi'ni kurmuştur. Mevduat sahiplerine, bankanın mütevazı kadınlara yardım etmek isteyen bir Quaker isimli hayır kurumuyla çalıştığını söyleyerek güvenlerini kazanan ve parasını yatıran kadınlara, başlangıçta haftada yüzde iki, daha sonra ayda yüzde sekiz gibi çok yüksek bir faiz oranı sözü veren Howe'ın aslında böyle bir hayır kurumu yoktur.

Howe, eski mevduatların faizini ödemek için yeni açılacak hesaplara yatacak olan paralara güvenerek, kurduğu bir şirketin hiç reklamını yapmamasına rağmen, ilk hesap açanların tavsiyeleriyle, Chicago ve Washington gibi uzak şehirlerdeki yaklaşık 1200 kadından 500 bin dolar para toplamıştır.

Eylül 1880'de Bosto Daily Advertiser isimli gazete, Bayanlar Mevduatı'nın bir dolandırıcılık sistemi olduğunu anlatan haberler yapmaya başlamış; bu haberler Huwe'a para yatıranların bankaya hücum etmesine neden olmuş, Ekim ayı geldiğinde plan çökmüş ve Howe birden fazla dolandırıcılıkla suçlanarak tutuklanmış ve üç yıl hapis yatmıştır.

Howe, 1884'te serbest bırakıldıktan sonra başka bir sahte banka olan Kadınlar Bankası'nı kurmuştur. Yeni banka, Bayanlar Mevduatı ile aynı ilkelere göre çalışmış ancak ayda yüzde yedi gibi biraz daha düşük bir faiz oranı vaat etmiştir. Nisan 1887'de yeni dolandırıcılık ortaya çıkmadan önce tahminen 50 bin dolarlık depozito kabul eden Howe, kendisine dava açılmadan Boston'dan kaçmıştır.

Howe, Chicago'da da Bayanlar İhtiyat Yardımı adı altında aynı sistemi tekrar kurarak yeni denemelerde bulunmuş, Aralık 1888'de tutuklandığı Boston'a dönmüş, ancak mağdurlar onun kovuşturmasına katılmaya isteksiz oldukları için Mart 1889'da serbest bırakılmıştır. Sistemini devam ettiremeyen Huwe öldüğü 26 Ocak 1892 tarihine kadar falcılık yaparak geçimini sağlamıştır (URL – 5).

MRS. HOWE HAS SKIPPED

AND SHE TOOK \$50,000 OF OTHER PEOPLE'S MONEY.

The Woman's Bank of Boston's No More—How it has been Conducted and who were Some of its Patrons—Facts about the Woman who Managed it.

Boston, April 14.—The Herald states that Mrs. Sarah E. Howe, of the woman's bank fame, has absconded with \$50,000 of the depositors' money. Ever since her release from confinement on the charge of swindling depositors in her bank, she has continued the business of receiving deposits of money from women, paying or promising to pay exceedingly high rates of interest therefor.

(URL-6)

2023 yılının sonlarına doğru Türkiye’de futbol camiasında aralarında Fatih Terim, Arda Turan, Emre Çolak ve Ayhan Akman’ın da bulunduğu özel bir bankanın şube müdürü olan Seçil Erzan’ın ‘yüksek gelirli fon’ adı altında yaptığı fon dolandırıcılığıyla ‘Ponzi’ kelimesi Türkiye’de kullanılmaya başlanmıştır. Adını dolandırıcı Charles Ponzi’den alan piramidin en tepesindeki zengin etmeye odaklı bu sistemi ilk uygulayan 1800’lü yıllarda Amerika Birleşik Devletleri’nde falcılık yapan Sarah Emily Howe, benzer bir sistemle insanları dolandırmıştı. Türkiye’de ‘Saadet Zinciri’ kavramıyla ifade edilen benzer dolandırıcılık yöntemi 1980’lerde Banker Kastelli, 1990’lar Kenan Şeranoğlu gibi isimlerin büyük vurgunlar gerçekleştirmesiyle kamuoyunda bilinmeye başlamıştır.

Akşam Gazetesi’nde 26 Ocak (Kânunusani) 1930 tarihinde 3. sayfada “Akşamdan Akşama” köşesinde ‘Saadet Zinciri’ başlığıyla yayınlanan yazıda şu ifadeler yer verilmiştir:

Bundan iki sene evel miydi, iki buçuk sene evel mi, yukarıdaki sername ile bir yazı yazmış, bu “Saadet zinciri” nin ne demek olduğunu ve onun hakkındaki noktai nazarımı tafsilâtile anlatmıştım. Saadetimle alâkadar olan zevat, yazılarımla hiç alâkadar olan zevat, yazılarımla hiç alâkadar değiller galiba ki, o zamandan bu zamana, aynı çeşit bir nice mektup daha aldım. Uzak memleketlerdeki ailem efradına bile maalesef mektup yazamadığım için, bittabi, hiçbirini dokuzar nüsha teksir edip ahabplarımın adreslerine postaya vermedim. Buna mukabil – (bu işi yapmadığım için) – mektuplarda tehdit edildiğim şekilde felâkete uğramış değilim. Lehülhamt, keyfim yerinde...

Dün Adana’dan, tanımadığım bir zattan gene şöyle bir mektup aldım.

Saadet Zinciri

Maşukadan	Cazibeye	İstanbul
Cazibeden	Fatmaya	İstanbul
Fatmadan	İclâle	İstanbul
İclâlden	İhsana	İstanbul
İhsandan	Blankmana	Adana
Blankmanadan	Moşollama	Adana
Meşullamdan	Münire	Namure
Münirden	Vâla Nureddine	İstanbul

Sizden evvel muhabere eden sekiz isim yazarak 9 kopya yapınız ve bu kopyaların her birini kendilerine saadet temenni ettiğiniz 9 kişiye gönderiniz (yukarıki isimleri tekrarlamayınız) Bu zincir bir Amerikalı tarafından başlanmış olup beş defa devri âlem yapmıştır. Mümkün ise bunu 24 saat zarfında yapınız. Lâkin zinciri kırmayınız; çünkü her kese felâket getirebilir. Bu size saadet getirecek kopyaları gönderdikten 9 gün sonra neticeyi göreceksiniz. Meselâ: Madam Peary Milli piyangodan 60,000 frank kazandı. Madam Zearjy bir mektup alıp cevap vermediğinden bütün servetini kaybetti. Hüsnü telekki edersiniz bu zincir size bahtiyarlık getirebilir. Birinci ismi hafzederek cetvelin altına kendi isminizi ilâve ederek kopyaları göndermeği devam ediniz.

Söylediğim veçhile, ben, bittecrûbe, cevap vermemenin hiçbir fenalığını görmedim. Fakat, bu son mektupta, bana bu mektubu gönderen zevatın da başına felâket gelmesi ihtimalinden bahsediliyor. Başkasına ait mesuliyeti kabul edemem. Gazete nüshalarında teksir ederek saadet zincirini karilerime devrediyorum.

Bu satırları her okuyan, - (şeraite riayet etmezse) – bedbaht olur; ederse, Madam Peary gibi saadet erişir.

Ha bakalım: Bir hafta içinde İstanbul piyasasındaki kâğıt ve zarf stokunu bitirebilecek miyiz?

Gayret! Musevi kâğıtçı vatandaşlarımızın da azıcık yüzü gülsün...(Vâ-Nû)

7 Şubat 1930 tarihli Vakıf Gazetesi'nin 4.sayfasında "Sütunlarda Seyahat" köşesinde 'Seyyah' müstear ismiyle yayınlanan 'Zincirin manası!' başlıklı köşe yazısında şu ifadelere yer verilmiştir:

Son günlerde salonların en canlı dedikodusu “saadet zinciri” isimli bir mevzu etrafında dönüp dolaşıyor. Saadet zinciri nedir? diye sorup öğrenmiştim. Onları dinledikten sonra, anladım ki bu zincir, mektup silsilelerinden örülmüş bir şaka değil boyunlarımızı çökertecek hakiki bir ağır zincirdir.

Öyle sanıyorum ki bu teşebbüse atılan adam, doktorlarına “Deliler artıyor!” feryadile ortalığı velveleye vermesinden cesaret almıştır. İşin iç yüzüne bakılınca, bundan başka bir sebep bulmak güçleşiyor.

Saadet zinciri denilen bu belânın mevzuu şu:

Bir gün size bir mektup geliyor. Dokuz tanıdığınıza birer mektup yazarak zincirin devamına çalışınız. Eğer bu zincir sizin elinizde koparsa, başınıza felâket gelecektir. Diyorlar, hatta bu günahı işledikleri için felâkete uğramış talihsizlerin isimleriyle akıbetlerini bildiriyorlar.

Felâlet ve saadeti böyle manasızlıklar için arıyacak olanların dünyada en büyük en kara bir felâket sayılan ahmaklık içinde yuvarlandıklarına şüphe yoktur. Bana kalsa artık onlar için korkacak hiçbir felâket ve tali tehlikesi kalmamıştır.

Yalnız bu mektubun tavsiyesindeki bir rakam beni derin derin düşündürdü. Dokuzla başlıyordu. Bu sayı daha ikinci elde seksen bire yükseliyordu. Yani tarihin meşhur ilzamlarından olan satranç hikâyesini de gölgede bırakıyordu.

Üşenmedim, onuncu ele varışındaki rakamı buldum. Bu rakam tam on rakamlıdır. 4,02,632,350... Onuncu elde tirilyonlara fırlayan bu adedin on birinci eldeki kıymetini rakamla ifade etmenin imkânı yoktur. Meğer ki ulu denizlerin suları damla haline getirilsin. İşin oyuncaklı tarafı bu.

Ama bir de iç yüzü var ki insana acılıkların en kötüsünü en zehirlisini tattırıyor. Kim bilir, hangi kâğıt fabrikasının boyunlara doladığı bu zincir her memlekette onar kadar yükselse milyonlarca lira heder olup gider.

İktisat mücadelesinde pahalılık devleriyle boğazlaştığımız bu devr için bu gaflet ne büyük ayıp, ne ağır günahdır!

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yıllarına bakıldığında fon dolandırıcılığı benzeri haberlerden biri olarak dikkat çeken 30 Temmuz 1936 tarihli Servetifünun (Uyanış) dergisinde 'Kedipençesi' isimli köşede "saadet zinciri" kavramına ilişkin şu satırlar yer almaktadır:

(...) Bir arkadaşına, üzerindeki pula basılmış mühürden İstanbul postahanesi vasıtasile gönderildiği anlaşılan bir mektup gelmiş ve içinden, daktilo ile yazılı ince bir kâğıt çıkmış!

Serlâvha! "*Saadet Zinciri*" ve şu yolda 15 satır:

"Eyi sıhhat eyi tali bol şerek istersen bu zinciri devam ettirmelisin, en fazla itimad ettiğin ve saadetini istediğin dokuz arkadaşına bu zinciri gönder. Bu zinciri Amerikalı topçu kaymakamı hazırladı ve şimdiye kadar dünyayı üç kere dolaştı. Sakın ha ihmal edip te kırma, felâket getirir.

Kopyeleri yapıp da dokuz arkadaşına gönderdikten sonra dokuzuncu günü bekle. O gün seni mutlaka saadet ve sürura garkedecektir, bunlar tama ile sabit olmuştur. Prenses Döiziye iki milyon ikramiye dokuzuncu günü çıktı. Mister Dölars'ı işe ehemmiyet vermediğinden dokuzuncu günü evi yıkıldı, ve kızının ölümüne sebep oldu. Keza Madritte madam Zara Obligi tecennün etti. Kaptan âlinin başından deniz kazası geçti. Zincire devam ettiklerinden dolayı da İstanbul'da Mürteza, Suzan,

Süheyla hanımlara Necib hakkı Moiz Aryam beylere tayyareden büyük ikramiye çıktı. Birçok kimseler yeni saadetlerini bu zincire medyundurlar.”

“*Saadet Zinciri*” serlâvhalı 15 satırlık yazı – imla, tashil vs hataları da dahil olmak üzere – aynen böyledir. Yalnız “*Saadet Zinciri*” serlâvhasının altında 21 ufak halkalı ve 20 kısa tireli, 4 üncü satırın sonunda “Sakın ha” dan sonra 6 ufak halkalı ve 6 kısa tireli birer zincir şekli bulunduğunu ayrıca göz önüne getiriniz! Bir örneği yukarıda!

Buna ne dersiniz! Size böyle bir şey gelse ne yaparsınız!

Birçok kişinin saadet umudu ve felaket kuşkusu ile, - her ihtimale karşı - bu ince kâğıtta yazılanları “teksir ve tevzi” külfetini tercih edeceklerini tahmin ediyorum. İnsanlarda bu öyle bir zaafıdır, ki vakitleri dar ve işleri çok olsa bile, ... ve hattâ böyle şeyleri ciddiye almasalar bile “ne olur ne olmaz”ın tesirine kapılırlar.

Ben kendi hesabıma, bu hususta ne düşündüğümü burada uzun boylu anlatmağa girişmeyeceğim, bu mevzu, başka bir hafta bir sütun doldurmağa yeter sözler söyletebilir, yazılar yazdırabilir! Hattâ başka haftalarda başka sütunlar da, demek mümkün!

Burada yalnız şunu notediyorum: Bu mektup benim adresime gelmiş değildir; bununla beraber, okuduğunuz neşir vasıtasında benim sütunuma göz gezdirirken, hep mealini öğreniyorsunuz. Dolayısıyla, bana doğrudan doğruya gönderilmiş olmıyan “*Saadet Zinciri*” ni ben 9 kişiye değil, birkaç kere 9 kişiye göndermiş oluyorum!

Birkaç kere 9! Bunu kendi hakkımda mübalağalı bir kanaatin ifadesi saymazsınız, sanırım; sanmak isterim; çünkü 9 un önüne birkaç sıfır

katsaydım da, bunun aksini isbat edemezsiniz! Ben gene yeter derecede mütevazı davranıyorum ve.. eğer isterseniz, “0” ları 9 un soluna atmakta beis görmiyebileceğim gibi “birkaç kere” de kaldırabilirim. 9 a gelince, bu rakkamı da bana çok görmeniz yerinde olmaz! Gedikli okurlarımın en aşşığı bu kadar olduğunu isbatı kolaylıkla kabil; mesela başta...

Her ne halse, o bahis burada o kadarla kalsın. Ne demiştim! Evet, ben bu “*Saadet Zinciri*” ni bu suretle başkalarına göndermiş oluşuma göre, felâket kuşkusuna uğramaksızın ve saadet umarak, ... yaşayabilirim”

4 Eylül 1938 tarihli Haber gazetesinin 3. sayfasında “Hayat Dair” köşesinde Nurullah Ataç ‘Saadet Zinciri’ başlığıyla yayınlanan yazısında şu satırlara yer verilmiştir:

Kimin azizliğidir, bilmiyorum, geçen ay içinde iki tane “saadet zinciri” aldım. Biliyorsunuz, hani şu bir tane alınca siz de hemen bir tane kopyasını çıkaracaksınız, doğru kişiye göndereceksiniz. Bunu yaparken iyi; yapmazsanız felaket: saadet zincirini kırmış olursunuz ve kendinizi beladan kurtaramazsınız.

Benim de kendime göre bir yığın birikimlerim vardır ama şimdiye kadar saadet zincirine pabuç bırakmadım. Eskiden gelenler gibi bu seferkileri de hemen yırttım. İtiraf edeyim ki gönderenin kim olduğunu bilmemekle beraber bir de küfür savurdum. Öyle pek ağır bir şey değil, sadece bir: “Budala!..” dedim. Zannederim ki “saadet zinciri”ni kopya etmek zahmetine, onun dökümünü de göndermek için yol masrafına katlananlar kendilerinin budala olduğunu inkâr edemezler. Demek ki bana göndermeğe hakkı yoktur. Hem bir itikada göre budala saadet zinciri için en lüzumlu vasıflardandır.

Saadet zincirini yırttım, sonra da küfretmeye başladım. Niçin yırttım! Dokuz kere kopye etseydim de tanıdığım veya tanımadığım dokuz kişiye gönderseydim diye değil! O aklıma bile gelmedi. Bu saadet zinciri usulünde başka türlü istifadeye imkân yok mu diye düşündüm hatırıma bir şey geldi onu anlatayım.

Bir kitapçıya gidin ve sevdiğiniz bir kitaptan bir tane alın. Pahalı bir şey olması lazım değil, şimdi elli kuruşa, hatta yirmibeş kuruşa iyi romanlar bulunuyor. Gönlünüzden ne koparsa!... aldığınız kitabı tanıdığınız veya tanımadığınız herhangi bir kimseye gönderin, üzerine de şu satırları yazın:

“Ey fani! Sana bu kitabı gönderiyorum, muhakkak okumalısın, çünkü iyi bir şeydir, fakat senin eline bedava geçti sanma. Bu on beş gün içinde sen de kitapçıya gidecek, bu kitaptan bir tane alacak onu tanıdığın veya tanımadığın bir kimseye – senin kim olduğunu haber vermeden – göndereceksin. Bu söylediğimi yapmazsan başına büyük bir felâket gelecektir.”

“-Bu kitabı beğenmediysen sen başka bir kitap alıp yollayabilirsin fakat bu beğenmediğin kitabı da beraber gönder ki onun da kendini beğendirme ihtiyacı mahvolmasın!...”

İtiraf edin bu, pek az daha pahalı olsa bile yine saadet zincirinden çok daha akıllıca bir hareket olur. Kendisine kitap gönderdiğiniz adam da size: “budala!...” diyemez, dese de zarar yok. Belki homurdana homurdana kitabcıya kadar gider, oradan bir kitab alır yollar. Siz de bir iyilik etmiş olursunuz.

Meşhur Fransız romancılarından biri hoşuna giden bir kitab veya makale bulsa, hemen o kitabdan veya gazeteden elli altmış nüsha alır, dostlarına gönderirmiş. O, oldukça zengin bir adammış, o kadar cömertlik göstermesi örnek olamaz. Benim söylediğim pahalı bir şey değil. Nihayet bir liralık bir şey. Bir kere deneyin bakalım bir neşesi olacak mı? Saadet zincirini, o büsbütün faydasız ve budalaca şeyi faydalı bir hale koyabilirsek fena mı olur?

7 Nisan 1941 tarihli Akşam Gazetesi'nin 5.sayfasında “Hafta Sonu Notları” bölümünde ‘Amerikadan gelen “Saadet zinciri” başlıklı haberde şu ifadelere yer verilmiştir:

Dün postadan bizim namımıza bir mektup çıktı. Uzaklardan Amerikanın bir ucundan Californiadan gelen bir mektup... Muhakkak ki İstanbula gelmek için Uzak Şark yolundan dolaşmış, belki Honolulu’ya, Singapur’a ve Şanghaya uğramıştı. Yollarda pek geciktiği, birçok posta idarelerinde uzun uzun beklediği üstündeki “çıkış tarihi” nden belli idi.

Mektubu açtık. Bu bir saadet zinciri idi ve meşhur üslûbu ile başlıyordu: “Bu mektup evvelâ Kübalı miralay Eduardo’dan, sinema artisti Greta Garboya, ondan tayyareci Lindberg’e, ondan meşhur Fransız doktoru Aleksî Karele, ondan İngiliz edibi Bernard Şov’a gönderilmiştir.”

Bu suretle mektubu alır almaz bundan dokuzar nüsha yazarak bizim de başkalarına göndermemiz tavsiye olunuyordu.

Eskiden sık sık gelen bu saadet zincirlerinden dehşetli surette sinirlenirdik. Hattâ gazetelerde buna dair sık sık şikâyetler okurduk.

“Bunları yazanın işi yok mu? ... İnsanı boşyere meşgul ediyorlar” derdik iki seneden beri saadet zincirlerinin ardı arkası kesilmiştir.

Şimdi yeniden başladı. Hem de Amerikadan geliyor. Bugünlerde Avrupanın Amerikadan uzanacak bir saadet zincirine ne kadar ihtiyacı var!

14 Ocak (Kânunusani) 1944 tarihinde Akşam Gazetesi’nin 2. sayfasında Şevket Rado imzasıyla çıkan “Sözün Gelişi” köşesinde ‘Saadet Zinciri’ne ilişkin şu ifadeler yer almaktadır:

Sulh günlerinde ne halledeceklerini bilemeyen insanlar, saadetin bütün dünyayı sarıp kucaklamaya en elverişli olduğu o gamsız, kedersiz senelerde birbirlerinin huzurlarını kaçırmak için icadettikleri oldukça fena bir oyuna “Saadet zinciri” adını takmışlardı. Bir gün postacı kapıyı çalar, size bir mektup bırakırdı. Bir dost, bir arkadaş, bir akraba tarafından hatırlanmanın hoşnutluğu içinde açtığınız bu mektubun altında imza olmamakla beraber dünyanın en tatsız mahlûklarından biri tarafından yazıldığına kalıbınızı basabilirdiniz. Çünkü sizden istediği şey başkalarının huzurunu kaçırmanızdan ibaretti. “... Bu mektubun suretini çıkarıp yedi tanıdığınıza gönderiniz. Göndermediğiniz takdirde saadetiniz mahvolacaktır. Amerikada falan milyarder bu mektubun emrettiğini yapmayıp saadet zincirini kırdığı için bir hafta sonra iflas etti. Filân mesut adam aynı sebepten idam edildi. Beriki öldü, öteki hastalandı... Eğer buna benzer akıbetlere uğramak istemiyorsanız bu mektubu yedi tanıdığınıza gönderiniz. Onlara da aynı hareketi tekrarlamalarını tavsiye ediniz...”

Bu kötü oyun, eğer rivayet edildiği gibi hususi şahıslar tarafından işletilen posta idarelerinden biri tarafından, daha çok mektup alış veriş olsun diye ortaya atılmış bir şey değilse mutlaka başkalarını izaç etmekten zevk duyan bir insan kötüsü tarafından icadedilmiştir. Bu ruhu daha büyük ölçüde taşıyanlar ise yeni bir harb açmak suretile yeryüzündeki saadet zincirini pek uzun zamanlar için paramparça etmeğe muvaffak olmuşlardır.

Asıl şaşılacak şey, dünya, görebileceği felâketlerin en büyüğüne yuvarlanmış giderken “Saadet zinciri” oyunu hâlâ devam ediyor. Evvelki gün yakınlarımdan biri kendisine böyle bir mektup geldiğini söyledi. Ücreti alan tarafından ödenmek suretile gönderilmiş bir saadet zinciri! Yani bir kişi yetmiyormuş gibi daha yedi kişinin huzurunu kaçırmaya davet eden bir mektup! Saadetin zaten pek azaldığı böyle bir devirde vaktile bir kötü ruhun yeşerttiği tohum nasıl olmuş da hâlâ kurumamıştır. Hayret! Bana öyle geliyor ki şu saadet zincirini kırmak küçük saadetlere batırılan iğnelerden birini kırmak olacaktır.

Akşam Gazetesi’nde 12 Mayıs 1955’te yine Şevket Rado imzasıyla yayınlanan 3. sayfadaki “Akşamdan Akşama” köşesinde ‘Saadet Zinciri’ şöyle anlatılmıştır:

Son zamanlarda sayıları hakikaten çoğalıyor. Geçen ay benim adresime yedi sekiz mektup göndermişler. İnsan sahiden bir mektup zannederek açıyor. (Saadet Zinciri) olduğunu fark eder etmez sinirleri başına topluyor.

Benim âdetimdir. Saadet Zinciri mektuplarını oldum olasıya yırtar atarım. Fakat bir kişinin, er kişinin bu zinciri kırıp dökmesi önünün alınmasına tesir etmez. Bilirsiniz, bu zinciri uyduran saadetin

yayılmasını değil, mektubun çoğalmasını gözönünde tutmuş. Onun koyduğu kaideye göre bir saadet zinciri mekbunu aldınız mı ondan yedi kişiye birer tane göndermeğe mecbursunuz. Sizin gönderdiğiniz yedi kişi de yedişer kişiye dağıtacaktır, böylece kıza zamanda yüzbinlere, milyonlara çıkacak. Maksat?

Maksat posta idaresinin kazanmasıdır. Saadet Zinciri mektuplarının menşei Venezuela imiş. Orada bir âkıllı tarafından posta gelirini artırmak maksadiyle icadedilmiş. Mektubu alıp da yedi kişiye çoğaltmayanın başına felâket geleceği haber verildiği için insanların zayıf tarafı istismar edilmektedir. Batıl itikatlara inananlar, istemiye istemiye bu mektupları çoğaltırlar.

Ne olur ‘bizim posta idaresi de kazansın’ diyen bulunabilir. Tabi biz de posta idaresinin kazanmasını isteriz. Fakat, bizim posta teşkilatımız sahiden saadet getiren mektupları bile güçlkle taşımaktadır. Bir açık gözün yalancı mektupları ile bu yükü artırmasının faydası olur mu?

Verilen bir habere göre Saadet Zinciri adı altında vatandaşlara gönderilen mektuplar son zamanlarda fazlasiyle çoğaldığı için Dahiliye Vekâleti buna karşı bir tedbir almaya lüzum görmüştür. Hatta Antakya sulh ceza mahkemesi bu gibi mektupların halkın huzurunu kaçırdığı için müsadere edilmesi lüzum geldiğine bile hükmetmiştir.

Antakya sulh ceza mahkemesinin kararına hepimiz canı gönülden iştirak ederiz. Hâtta bu mektupları gönderen yakalanırsa ceza bile görmelidir. Ceza görmelidir ki Saadet Zincirinin saadet değil, postaya verildiği anda felâkete sebeb olduğu anlaşılsın.

18 Ocak 1958 tarihli Akis Dergisi’nin 27’inci sayfasında gazeteci Hadi Hüsman’ın ‘Kırk Yıllık Hatır’ köşesinde ünlü dolandırıcı Sülün Osman’a ilişkin řu satırlar yer almaktadır:

(...) Herhalde iktidarın basına karşı gittikçe alınan bir tavır takınmasının da tesiriyle vatandaşların kendi haysiyet ve şerefleri mevzuunda her gün biraz daha hassasiyet kaybettikleri memnuniyetle müşahede olunmaktadır. Dolandırıcılık suçundan Sultanahmet Cezaevinde mevkuf bulunan “Sülün” Osman geçen hafta Aziz Nesinin bir kitabındaki “Sülün Osman pırr!” başlıklı yazıda “şahsiyet-i maneviyesinin tahkir edildiğı iddiasıyla muharrir aleyhinde dâva açılması için savcılığa başvurdu.

İKİNCİ BÖLÜM

Sosyal medya platformu Instagram hesabında yaklaşık 6,6 milyon takipçisi olan Dilan Polat, kurduğu ‘Özel Dilan Polat Kliniği’ markası ile Türkiye’nin 74 ilinde onlarca şube ile güzellik ve estetik konusunda hizmet vermektedir. Sıradan bir yaşamdan ultra lüks bir yaşama adım atan ve gösterişli hayatını yoğun bir şekilde sosyal medya hesaplarından yaptığı paylaşımlarla takipçilerine ileten Dilan Polat, kurduğu marka için hazır müşteriye takipçileri arasından sağlamaktadır. Bu minvalde sosyal medya hesaplarından müşterilerine yönelik içerik üreten Polat, sosyal medyasını müşterilerine yönelik bir halkla ilişkiler aracı olarak da kullanmaktadır.

Çekirge’ye göre; müşterilere yönelik halkla ilişkilerin hedefi, kurumun müşterileri ve tüketicileri ile iletişimin güçlendirilmesi, müşteri sayısının artırılması ve müşteri bağlılığının sağlanmasıdır. Halkla ilişkiler kurumla ve ürünle ilgili olumlu haberlerin medyada sıklıkla yer almasını sağlayarak, müşterilerle ürünü bir araya getirecek çeşitli etkinlikler organize ederek, çalışanlarını müşteri memnuniyeti ve iletişim becerileri konusunda eğiterek, kurum ve ürünle ilgili gelişmeler konusunda müşterileri sürekli bilgilendirerek hem ürün imajını güçlendirir hem de satışı destekler (Çekirge Paksoy, 1999: 45).

Dilan Polat, bir fenomen olarak sosyal medya hesaplarından yaptığı tanıtımlarında slogan kullanmaya özel önem vermektedir. ‘Enerji!’ sloganını belli bir ritimle mutlu ve neşeli bir şekilde slogan olarak paylaşan Polat’ı ilgiyle izleyen takipçileri onu kullandığı sloganla özdeşleştirmektedir.

Serdarlı'ya göre; slogan kelimesi Galce savaş çığlığı anlamına gelen sluagh-ghairm sözünden türemiştir. Slogan ait olduğu markanın kimliğinin, amacının ya da iş alanının en etkin, net ve kısa söylemle ifade edilmesini sağlar. İyi bir slogan, kurum kimliğinin de yapıtaşlarından birini oluşturur. Bir markanın sloganı bu sebeplerle kalıcı ve korunması gereken bir değerdir. Kalabalıklaşan marka dünyamızda marka tescilinin ötesinde sloganlar da tescil edilerek korunmaktadır (Serdarlı, 2008: 141).

Sosyal medyadaki yüksek takipçi sayısı ile belli kitle ve imaj oluşturan Dilan Polat, geleneksel medyadan farklı bir şekilde sosyal medyanın gücünü kullanmıştır.

Yıldız, iletişim araçlarının ve imaj kavramının birbirleriyle olan ilişkisine dikkat çekmektedir. Genellikle kamuoyunda imaj çalışmalarının temel amacının gerçeği değiştirip saptırmak, gerçeğe bağları koparmak olduğu savı çerçevesinde gelişmektedir. Oysa gerçeğe imaj arasındaki ilişki, gerçeğin reddi yönünde değil, iletişim araçlarının teknolojik yeteneklerinden yararlanarak gerçeği/gerçekliği yeniden tanımlamak biçimindedir (Yıldız, 2002:17).

Öte yandan sosyal medya fenomeni Dilan Polat video paylaşımlarında kadın özgürlüğü kavramını ön plana çıkarmaktadır. Bozkurt'a göre; özgürlüğün negatif ve pozitif yönü irdelendiğinde, klasik liberalizm anlayışının temelinde negatif özgürlükler vardır. Negatif özgürlük anlayışı bireyin eylemlerinin dışarıdan gelebilecek müdahalelerle kısıtlanamayacağı düşüncesinden hareket eder. Bu anlamda savunmacı bir niteliğe sahiptir. Pozitif özgürlük anlayışı ise, bireyin eylemlerinde kendi istenci doğrultusunda oynamak istediği aktif role dayanmaktadır. Bir başka deyişle, pozitif özgürlükte birey, yaşamını sürdürürken

özgürlüklerini istediği şekilde kullanabilme adına kendi kurallarını koyabilme yetkinliğine sahip olmayı amaçlar (Bozkurt, 2020: 143).

Tükenmez'e göre; medyanın içeriği hakkındaki kararlar bu unsurlardan bir ya da bir kaçından etkilense de aynı zamanda toplum içindeki güç dengelerine de bağlıdır. Medya ve içeriği hakkında karar alanlar birer filtre gibi davranırlar. Medya yoluyla iletilecek imaj ve mesajları seçerler. Bu filtreleme işleminde toplumdaki baskın ideolojileri içeren imaj ve mesajları tercih ederler. Bu, bize medyanın güç dengelerine nasıl bağlı olduğunu ve toplumda güçlü ve etkili alanlar doğurtusunda verdiğini gösterir (Tükenmez, 2003: 52).

Dilan Polat, sosyal medyadan ve teknolojiden fazlasıyla yararlanmaktadır. Rust ve Oliver'e göre; teknoloji her zaman reklamın biçimlendirdiği bir iskelettir. Teknolojinin bugünkü yükselen değişim oranı, reklamda radikal bir dönüşümü vaat etmektedir. Reklamın teknoloji tarafından nasıl biçimlendirildiğini anlamak için reklamın nasıl ve niçin evrimleştiğini dikkate almak yararlıdır. Reklamın yükselişi, yeni baskı teknolojilerinin ortaya çıkması, okuryazarlık oranlarının ve tüketici refahının artması ve gazete ve dergilerin kitlesel sirkülasyonu ile kitlesel izleyicili radyo programlarına imkân veren diğer etkenler sayesinde mümkün olmuştur (Rust ve Oliver, 2000: 99).

Son derece mutlu ve neşeli videolarını özellikle 6,6 milyon takipçi sayılı Instagram hesabından paylaşan Dilan Polat, 'saadet ve mutluluk' temasına özellikle dikkat çekmektedir.

Thompson'a göre; konuşmanın önemli unsurlarından biri de gülümsemek ve neşeli olmaktır. Bize içten gülümseyen ve seslerinden

neşe akan insanlarla konuşma konusunda daha büyük bir istek duyarız. Thomson eğer neşeli bir şekilde konuşursanız, insanların kendilerine bir şey satmaya çalıştığınızı düşünmesine yol açacak kadar abartmadığınız sürece karşınızdaki insanlar sizinle konuşmaktan mutluluk duyacaktır (Thomson, 2002: 115).

Dünya çapında cep telefonu kullananların sayısı 2023 yılı itibariyle 5.44 milyar sayısına ulaşmış bulunmaktadır. Dünya yüzdeliği ile kıyasladığımızda bu sayı %68'e denk gelmektedir. We Are Social 2022 ile kıyasladığımızda 168 milyon yeni telefon kullanıcı ile birlikte %3'lük bir artış vardır.

Aynı durum internet kullanıcıları için de geçerlidir. 2023 yılı raporuna göre 5.16 milyar internet kullanıcısı bulunmaktadır. %64.4 yüzdeliği ile birlikte 2022 raporuna göre %1.9 artış gözlemlenmektedir.

Dünya çapınca sosyal medya kullanımı, 2023 yılı itibariyle 4.76 milyara ulaşmıştır. %59.4 yüzdeliği ile birlikte, 2022 raporuna göre 137 yeni kullanıcı yani %3'lük büyüme mevcuttur.

Türkiye için mobil veri internet erişimi %3.2'lik (2.6 milyon) artış göstermiştir.

İnternet kullanıcısında ise bu durum %0.6 yani 416.000 kişidir.

Ülkelere Göre İnternet Kullanımı'na bakıldığında; sıralamanın en üstündeki ilk 8 ülkede internet kullanım oranı %99'dur.

Türkiye 2023 yılı itibariyle internet kullanım oranını %83.4 oranına getirerek, dünya sıralamasına 37. sırada bulunmaktadır.

İnternet kullanımının nedenlerine bakıldığında; dünya genelinde internet kullanım sebepleri, yüzdelik oranlara göre bölünmüştür. Buna göre sırasıyla internet kullanım nedenleri şöyledir:

Bilgi bulmak (%57.8)

Arkadaş ve aile ile iletişime geçmek (%53.7)

Güncel etkinlikleri ve haberleri takip etmek (%50.9)

Video izlemek, televizyon izlemek ve film izlemek (%49.7)

Nasıl yapılacağını araştırmak (%47.6)

İlham bulmak ve yeni fikirler bulmak için (%44.3)

Ürün ve marka araştırmak için (%43.4)

Müzik dinlemek için (%43.2)

Boş zamanını doldurmak ve genel aramalar yapmak için (%41)

Eğitim ve çalışma amacı için (%38.3)

Tatil ve gezilebilecek yerleri araştırmak (%36.4)

Sağlık sorunları ve sağlık ürünleri araştırması (%34.7)

Finans ve tasarruf araştırması (%33.7)

Oyun (%30.5)

Yeni insanlarla tanışma ve buluşma (%29)

İşle alakalı araştırma (%28.9)

Dünya çapındaki sosyal medya kullanımı geçtiğimiz yıla göre %3 oranında artış göstermiştir. Bu artış 2021 – 2022 arasında ise %10.1’dir. Genellemeye baktığımız zaman en düşük büyüme oranı bu yıllar

arasında olsa bile, kullanma sayısı ile artışa baktığımız zaman ciddi bir artış gözlemlenebilmektedir.

Türkiye Sosyal Medya Kullanıcı Sayısı Raporu'na bakıldığında; Türkiye için sosyal medya araçlarının gözdesinin Instagram olduğu görülmektedir. En çok kullanılan ve favori olan sosyal medya uygulaması Instagram olmuştur. En çok kullanılan sosyal medya araçları sırasıyla şu şekildedir:

Instagram (%90.6)

Whatsapp (%88.8)

Facebook (%72.6)

Twitter (%66.5)

Telegram (%52.5)

FB Messenger (%48.2)

Tiktok (%47.8)

Snapchat (%37.4)

Pinterest (%36.7)

Linkedin (%24.4)

Imessage (%20.7)

Skype (%19.7)

Discord (%17.1)

Reddit (%12.1)

Tumblr (%10.1)

En Çok Zaman Harcanılan Sosyal Medya Platformları'na bakıldığında; dünya genelinde sosyal medya uygulamalarında 1. sırada yer alan Youtube -%2.3'lük bir kayıp yaşamıştır. Bu kayıptan TikTok %19.7 oranla artış yaparak faydalanmıştır. Yükselişe devam eden Instagram ise %6.9 oranında artış göstermiştir.

Türkiye'nin En Çok Zaman Harcadığı Sosyal Medya Platformu'na bakıldığında; en çok kullanılan sıralamasında 1. olan Instagram, en çok vakit geçirilen uygulama olarak da %5.9 oranlı artışlar 1. sırasını korumaktadır. Instagram'dan sonra Tik Tok uygulaması yerini almaktadır ve bu yıl içerisinde %11.2 oranında bir artış sağlamıştır.

Ülkemizde internet kullanım nedenlerine bakıldığında; Türkiye üzerindeki kullanım nedenleri ve oranları, dünya geneline göre farklılıklar göstermektedir. Türkiye'deki kullanımlar şu şekildedir:

Bilgi bulmak (%73.2)

Güncel etkinlikleri ve haberleri takip etmek (%67.6)

Nasıl yapılacağını araştırmak (%63.9)

Ürün ve marka araştırması için (%58.9)

Arkadaş ve aile ile iletişime geçmek (%58.3)

İlham bulmak ve yeni fikirler bulmak için (%58)

Video izlemek, televizyon izlemek ve film izlemek (%53.7)

Müzik dinlemek için (%49.6)

Eğitim ve çalışma amacı için (%49.5)

Boş zamanını doldurmak ve genel aramalar yapmak için (%48.8)

Finans ve tasarruf araştırması (%%42.3)

Sağlık sorunları ve sağlık ürünleri araştırması (%39.5)

İşle alakalı araştırma (%38.2)

Tatil ve gezilebilecek yerleri araştırmak (%38)

Oyun (%36.4) (URL-7).

“Basının en önemli fonksiyonlarından biri haber ve bilgileri topluma doğru ve tarafsız bir biçimde sunmasıdır” (Büyükbaykal, 2004:44). Toplumu bilgilendirme yazılı, görsel ve de işitsel basın yoluyla yapılmaktadır. Yazılı basını oluşturan en önemli kaynaklar gazetelerdir.

Gazeteler, araştırmacıların okuma düzeyini en üst seviyeye çıkarmak adına bilgi ve birikimini yeniden sorgulamasını sağlar. Ayrıca araştırmada merak uyandırır ve araştırmasına devam etmesine bir yol çizerek yardımcı olur (Eşidir, 2018:19). Gazetelerin ilk ortaya çıktığı günlerden itibaren toplum üzerinde önemli etkileri ve işlevleri olduğu yadsınamaz. En genel işlevleri arasında toplumu bilgilendirme, kamuoyu oluşturma, eğlendirme ve eğitime gelmektedir.

“Kitle iletişim araçlarının temel yapıtaşlarından olan yazılı basın içerisinde yer alan gazeteler; bireylerin olumsuz olarak etkilenebilecekleri olay ve kurguları, manşetlerine, fotoğraflarına, içerik ve anlatımlarına taşıyabilmektedirler. Bunu yaparken de, gerek medya patronlarının ‘tiraj kaygısı’, gerekse okur ilgisini çekmek amacıyla; trajik veya dramatik bir konu ya da olayın haberi söz konusu ise, belli başlı kalıpları, haber dilinde gelişigüzel kullanabilmekte, kullanılan görsellere ‘salt okurun dikkatini çekmek uğruna’ dikkat etmemekte, haberin içeriğinde geçen öznelerle ilgili her zaman ‘hassas’

yaklaşmamaktadırlar. Oysa gazeteler, gündemden bahsederken, toplumsal sorunlar hakkında da toplumu bilgilendirme ve bunu yaparken de söz konusu problemlere alternatif çözümler geliştirebilme görevini unutmamalıdır” (Bak, 2018:1-2). Gazetelerin toplum üzerinde etkileri günden güne artmakta ve gazetelerde yer alan haberlerin içerikleri de hedef kitleyi önemli derecede etkilemektedir. Bu bağlamda yazılı basında yer alan haberler okuyucularını etkilemekte ve toplumsal olaylar hakkında bilgilendirme yapmaktadır.

YAZILI BASINDA KONULU DİLAN-ENGİN POLAT KONULU HABERLER

Özel Dilan Polat Kliniği adı altında faaliyet gösteren ve Türkiye’nin 74 ilinde faaliyet gösteren Dilan Polat markasının 2024 yılı itibarı ile İstanbul’da 12, Ankara’da 4 ve İzmir’de 2 şubesi bulunmaktadır.

Marka kavramı irdelendiğinde; çağdaş anlamda ürünlerin markalanması ve marka adı kullanımına 19. yüzyılın sonlarında rastlanmaktadır. Sanayi Devrimi ile birlikte reklamcılık ve pazarlama tekniklerinin gelişmesi sonucunda ürünlerin iyi bir marka adı ile pazara sunulması önem kazanmaya başlamıştır. Marka adları ve markalamayı gündeme getiren gelişmelerden en önemlisi, üreticilerin ticaret ve tüketiciler üzerinde belli bir denetim ve etkinlik sağlama gerekliliğidir (Pira, Kocabaş ve Yeniçeri, 2005: 63).

Sosyal medya platformu Instagram hesabında Dilan Polat’ın yaklaşık 6,6 milyon takipçisi bulunmaktadır. Engin Polat’ın ise Instagram takipçi sayısı yaklaşık 1,2 milyondur.

Becerikli; sermaye sahiplerinin çeşitli iletişim araçlarını da kullanarak insanları etkiledikleri ve onların bedenleriyle istedikleri gibi

oynayabildikleri iddiasındadır. Estetik, atletik, zayıf, ince, bakımlı vücut belki de ona sahip olanlardan çok daha fazla kapitalist ekonomiyi yönlendirenlerin isteği gibi durmaktadır. Çünkü böyle bir anlayış aynı zamanda bireyin hem spora, hem diyetle, hem de bakım malzemelerine ayıracağı para, dolayısıyla tüketimin körüklenmesi ya da yaratılması anlamına gelecektir (Becerikli, 2008: 330).

Dilan Polat da sosyal medya hesabından milyonlarca takipçisine insan bedeninin bakımı üzerinden mesajlar paylaşmakta ve Türkiye'nin 74 ilinde şubesi bulunan şirketi Dilan Polat Kliniği üzerinden hizmet gerçekleştirmektedir.

Bıçakçı'ya göre kadınlara ve kadın yaşamına ilişkin sitelerin içeriği de çoğunlukla güzellik, moda ve gündelik yaşama ilişkin domestik reçetelerle kuşatılmıştır. Egemen sistemin kadına olan bakış açısı, internet ortamında da değişmemektedir. Her ne kadar yeni teknolojiler, demokratik iletişim için büyük bir potansiyel taşıyorsa da, çözüm piyasaya bırakıldığı sürece internetin demokratik amaçlara hizmet etmesi beklenmemelidir. Kadının piyasa mantığı içerisinde metalaştırılan cinsel kimliği, internet ortamında da meşruluk kazanmaktadır. Gerçek dünyada olduğu gibi sanal dünyada da egemen görüş değişmemektedir (Bıçakçı, 2001: 77).

Dilan-Engin Polat konulu haberler Hürriyet, Milliyet, Yeni Şafak ve Akşam gazeteleri örnekleminde 1 Kasım 2023 tarihinden 7 Kasım 2023 tarihine kadar süreçte nasıl yer aldığı içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Gazetelerde yer alan haberler; tasnifinin ve yorumunun kolaylığı bakımından günlük periyotlara bölünerek; ayrılmıştır. Ayrıca gazetelerde yer alan köşe yazıları haber niteliği kapsamında

değerlendirilerek araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırma kapsamında çiftin gözüaltına alındığı 1 Kasım 2023 tarihinde Dilan-Engin Polat konulu hiçbir haberin olmadığı görülmüştür. Bu bağlamda ilgili başlığa yer verilmemiştir.

Hürriyet gazetesi/Manşet ve İç Sayfalar Haberler Bölümü-Fotoğraf unsuru kullanılıp kullanılmadığı araştırıldı – 1/7 Kasım 2023 tarihli, ilgili sayfadaki başlıklar ve spotlar haberin içerikleri ile incelendi.

Hürriyet Gazetesi’nde Yer Alan Dilan-Engin Polat Konulu Haberler

Dilan-Engin konulu haberler önceden belirlenen kategoriler ışığında, çiftin gözüaltına alındıkları tarihten itibaren bir haftalık zaman dilimini içine alacak şekilde kapsamlı olarak incelenmiştir. Haber içeriğinde fotoğrafın kullanım durumu, gazetede yer aldığı bölüm, haberin başlığı ve yazıldığı tarih ile sayfa numarası her haber için ayrı ayrı araştırılmıştır.

HÜRRİYET

1 Kasım 2023 Çarşamba

Haber ve köşe yazısı yok

2 Kasım Perşembe

Muhabir: Çetin Aydın / Fotoğraflı

Birinci Sayfa

Fotoğraf: 3 adet

Başlık: Lüks Hayata Kelepçeli Son/Şüpheli Adres Değişikliği

Spot: Polat çifti gözüaltına alınırken ve doktor kontrolüne götürülürken elleri önden kelepçeliydi

Onüçüncü Sayfa (Haberin devamı)

Fotoğraf: 9 Fotoğraf (Tam sayfa haber)

Başlık: Şatafatlı Hayat Kelepçeyle Bitti / Dipten Başladılar, Zirve Yaptılar, Yine Dibe İndiler

Spot: Kendi halinde bir çiftti Dilan ve Engin. Ama bir anda yaşadıkları şatafatlı hayatla dikkatleri üzerine çektiler. Sosyal medya paylaşımlarında son model cipler, spor otomobiller, özel jetler ve havuzlu villalar havada uçuşuyor, altın tozlu kahveler içiliyordu.

Ancak Dilan Polat ve Engin Polat'ın sürdüğü bu şatafatın yaldızı çabuk döküldü. Bu kadar çok paranın yolsuzlukla geldiği iddialarıyla sanal peri masalı bölüm bölüm çöktü ve kelepçeyle sona erdi.

Alt Başlık: Para Bu Aileyi Çok Değiştirdi

Alt Başlık: Eskiden Saçlarına Taç Takardı Şimdi Dolar

Alt Başlık: İndir O Ayağını

Alt Başlık: 80 Sayfa Dokümana El Konuldu

Köşe Yazısı

Ahmet Hakan: Görgüsüzlük ile suç arasında bir ilişki var

3 Kasım 2023 Cuma

Muhabir: Çetin Aydın-Ali Rıza Akbulut / Fotoğraflı

Birinci Sayfa

Fotoğraf: 2 adet

Başlık: Nezarete İlk Gece/Vitamin Hapı İstedti

Spot: Polat çiftinin tüm lüks araçları da çekicilerle Emniyet Müdürlüğü'nün bahçesine getirildi

Üçüncü Sayfa (Haberin devamı)

Fotoğraf: 4 adet

Başlık: İlk Gece Böyle Geçti

Spot: Dilan ve Engin Polat çifti 'suç örgütü kurmak ve yönetmek', 'suç örgütüne üye olmak', 'suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklamak' ve "Vergi Usul Kanunu'na muhalefet" olmak üzere 4 ayrı suçtan sorgulanacak

Gözaltına alınan Dilan Polat, ilk geceyi geçirdiği nezarethanede "Buralar cildime iyi gelmiyor" deyip vitamin haplarını istedi. Polis bu talebi reddetti. Gece yemek yemeyen ve uyumayan Dilan Polat'a sabah kahvaltısında beyaz peynir, zeytin, yumurta ve çilek reçeli verildi

Alt Başlık: Araçlara El Konuldu

Spot: El konulan Polat çiftine ait 24 lüks araç İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün bahçesine götürüldü

Alt Başlık: Burası Cildime İyi Gelmiyor

Alt Başlık: Polis Mesajları Yazanın Peşinde

Köşe Yazısı

Ahmet Hakan: Polat Çiftinin Yükseliş ve Düşüşü Üzerine Çıkarımlar

4 Kasım 2023 Cumartesi

Muhabir: Çetin Aydın-Ali Rıza Akbulut / Fotoğraflı

Birinci Sayfa

Fotoğraf: 1 adet

Başlık: Şüpheli Transfere Engelleme / 4 Kişi Gözaltında

Spot: En son Polat çiftinin ifadesi alındı. Sorgulamada Dilan Polat’a 26, Engin Polat’a 30 sayfa soru soruldu.

Üçüncü Sayfa (Haberin devamı)

Fotoğraf: 3 adet

Başlık: Şüpheli Havaleye Anında Bloke / Banka hemen savcılığa verdi

Spot: Dilan ve Engin Polat’a yönelik başlatılan operasyonda, aileye ait Ankara’daki bir medikal şirketten 4 kişiye havale edilen 1 milyon 800 bin TL bankanın uyarısıyla bloke edildi. Para havale edilen kişiler ve teslim olanlarla birlikte gözaltı sayısı 24’e yükseldi.

Alt Başlık: 26 Sayfa Soru

Alt Başlık: Bu Evlerde Yaşadılar

Köşe Yazısı

Ahmet Hakan: Ersan Şen Niye Saptırıyor Olabilir /Çok Tehlikeli

5 Kasım 2023 Pazar

Muhabir: Ali Rıza Akbulut/Fotoğraflı

Birinci Sayfa

Fotoğraf: 1 adet

Başlık: Soru Sorulunca Ağlamaya Başladı / ‘Aylık Gelirimiz 200 bin TL’

Spot: Polat çiftinin yediemin otoparkına çekilen araçları arasında 40 milyon TL değerinde Ferrari bulunuyor

Üçüncü Sayfa (Haberin devamı)

Fotoğraf: 4 adet

Başlık: Paranın Kaynağı Sorulunca Ağladı

Spot: Katıldığı bir televizyon programında “Bazen bir AVM’de günlük 750 bin TL harcıyorum” diyen Dilan Polat, emniyetteki sorgusu sırasında aylık kazançlarının 150-200 bin TL olduğunu iddia etti. İfade boyunca ağlayan Dilan Polat, şirket hesaplarındaki para hareketleri sorulunca, “Ben sadece marka yüzüyüm. Şirketlerle Engin ilgileniyor” dedi.

Alt Başlık: 200 Milyonluk Kapasite Yok/Dilan Polat’ın kardeşi Sıla Doğu da birçok suçlama nedeniyle sorgulandı

Polat Çiftine 66 Sayfa Soru Yöneltildi

Araçları Yedieminde

6 Kasım 2023 Pazartesi

Muhabir: Ali Rıza Akbulut

Birinci Sayfa

Fotoğraf: 1 adet

Başlık: Mahkemede İfade Verirken Bayıldı / Oğlum Sana Kim Bakacak?

Spot: Dilan ve Engin Polat çifti çıkarıldıkları mahkemede tutuklandı. Mahkemede ifade verirken bayılan Dilan Polat'a salonda müdahale edildi.

Üçüncü Sayfa (Haberin devamı)

Fotoğraf: 2 adet

Başlık: Bayılan Tutuklama

Spot: Dilan Polat ve eşi Engin Polat'ın da aralarında bulunduğu 18 kişiden 12'si tutuklanarak cezaevine gönderildi. Mahkeme ifadesi sırasında bayılan Dilan Polat, tutuklama kararının ardından, "Oğlum sana kim bakacak" diye bağırdı.

Alt Başlık: Adliyede 19 Saat

Çocuklar Babaannede

Köşe Yazısı: Fulya Soybaş / Türkiye Bunu Konuşuyor / Gösterişli Hayatlar... Kara Para Aklama İddiaları.. Ve Bir Tutuklama / Şimdi Ne Olacak

7 Kasım 2023 Salı

Muhabir: Burcu Purtul Uçar

Birinci Sayfa

Fotoğraf: 1 adet

Başlık: Kediciklerle Komşu Oldu / Eşiyle Açık Görüş Yapabilecek

Spot: Dilan Polat ve Sıla Doğu aynı koğuşta yatıyor

Üçüncü Sayfa (Haberin devamı)

Fotoğraf: 2 adet

Başlık: Lüks Hayata Cezaevi Limiti

Spot: Dilan ve Engin Polat çifti beraberindeki 12 kişiyle Silivri'deki Marmara Cezaevi'ne koyuldu. Günlük harcama tutarının 750 bin TL'yi bulduğu açıklamasıyla gündemden düşmeyen Dilan Polat'ın cezaevinde haftalık en fazla 2 bin 500 TL harcayabileceği belirtildi.

Alt Başlık: Kuralları Öğrendi

Kıyafetlere de Sınır

İsterlerse Buluşabilecekler

Milliyet Gazetesi'nde Yer Alan Dilan-Engin Polat Konulu Haberler
MİLLİYET

1 Kasım 2023 Çarşamba

Haber ve köşe yazısı yok

2 Kasım 2023 Perşembe

Birinci Sayfa

Fotoğraf: 2 adet

Muhabir: Ferit Zengin

Başlık: Aile Boyu Gözaltı

Onyedinci Sayfa

Başlık: Aile Boyu Gözaltı

Spot: Haklarında kara para aklama iddiasıyla inceleme başlatılan Dilan Polat ile eşinin de aralarında bulunduğu 17 kişi gözaltına alındı

Alt Başlık: Yakınlarına Gözaltı

200 milyon para girişi

Köşe Yazısı: Ali Eyüboğlu / Kader Diyemezsin Sen Kendin Ettin

3 Kasım 2023 Cuma

Birinci Sayfa

Fotoğraf: 1 fotoğraf

Muhabir: Ferit Zengin

Başlık: Anneanneye bile şirket kurmuşlar

Onyedinci Sayfa

Fotoğraf: 3 adet

Başlık: Dilan Polat ve Engin Polat'ın gecekondü mahallesinden villaya uzanan hikayesi

Spot: Dilan Polat'ın eşi Engin Polat'ın, kardeşlerinden anneannesine kadar aile bireyinin üzerine şirket kurduğu tespit edildi

Alt Başlık: Vitaminlerini de istedi!

El konulan lüks araçlar Emniyet’te sergilendi

Gecekondü mahallesinden lüks villaya

Engin Polat’ın anneannesi serbest bırakıldı

Avukat gözaltında

Dilan Polat’a 26, Engin Polat’a ise 40 sayfalık soru hazırlandığı öğrenildi

4 Kasım 2023 Cumartesi

Birinci Sayfa

Fotoğraf: 1 adet

Muhabir: Ferit Zengin

Başlık: Yasa dışı bahisten 4.5 milyar lira aklamışlar

Spot: Engin Polat’ın anne ve babasının beş yıl önce yaşadığı gecekondü görüntülendi. Mahalle sakini Mercan Demirtürk, “Dilan’ı fotoğraf çekmeye giderken görüyorduk. Engin Bey dış cephe kaplaması yapıyordu” dedi.

Onbeşinci Sayfa

Fotoğraf: 4 fotoğraf

Başlık: Engin-Dilan Polat çiftine yönelik soruşturmada yeni detaylar:
Yasadışı bahisten servet aklamışlar

Spot: Kurdukları paravan şirketler üzerinden kara para aklamakla suçlanan Engin-Dilan Polat çiftine yönelik soruşturmada gözaltı sayısı

24'e çıktı. 4.5 milyar liralık yasa dışı bahis ve kumar parası akladıkları iddia edilen çiftin sorgusuna başlandı. Engin Polat'a 40, Dilan Polat'a ise 26 sayfalık soru hazırladığı öğrenildi

Alt başlık: Ankara'ya uzandı

İtiraf ettiler

Sahip oldukları 24 aracın değeri 250 milyon TL

Gecekondundan lüks yaşama

2. haber:

Fotoğraf: 1 adet

Muhabir: Ferit Zengin

Başlık: Şarkıcı Banu Parlak serbest bırakıldı

5 Kasım Pazar

Birinci Sayfa

Fotoğraf: 1 adet

Muhabir: Ferit Zengin

Başlık: 6,5 saat ifade verdiler / Adliyeye sevkedildiler

Yedinci Sayfa

Fotoğraf: 2 adet

Başlık: Lüks hayat sorusu yanıtsız kaldı / Dilan Polat ve Engin Polat 6.5 saat ifade verdi

Spot: Kara para aklama, vergi kaçırma suçlamalarıyla gözaltına alınan Dilan ve Engin Polat çiftinin haklarındaki iddiaları reddettikleri ve aylık gelirlerinin 150-200 bin TL arasında olduğunu söyledikleri öğrenildi. Çift, “Bu gelirle, böyle lüks bir hayatı nasıl yaşıyordunuz?” sorusunu ise yanıtsız bıraktı

Alt Başlık: Lüks hayat sorusu cevapsız

6 Kasım 2023 Pazartesi

Birinci Sayfa

Fotoğraf: 2 adet

Muhabir: Ferit Zengin

Başlık: Polatlara itirafçı darbesi

Spot: Mahkemede ifade verirken baygınlık geçiren Dilan Polat, cezaevine girerken de gözyaşlarını tutamadı

Onsekizinci Sayfa

Fotoğraf: 2 adet

Başlık: Dilan-Engin Polat’a itirafçı darbesi

Spot: Tutuklanan Dilan-Engin Polat ve diğer zanlılarla ilgili mahkemeye sevk yazısında, şüphelilerden birinin “etkin pişmanlık hükmü”nden faydalanmak amacıyla itiraflarda bulunduğu ortaya çıktı!

Alt Başlık: Baygınlık geçirdi

Marmara Cezaevi’nde

‘Etkin pişmanlık’ ibaresi

7 Kasım 2023 Salı

Birinci Sayfa

Fotoğraf: 1 adet

Muhabir: Haber Merkezi

Başlık: 27 şirkete kayyım atandı

Onyedinci Sayfa

Fotoğraf: 2 adet

Başlık: Polat çiftine operasyonda yeni detaylar ortaya çıktı / Suç unsuru içeren mesajları silmiş

Spot: Polat çiftine yönelik operasyonda şüphelilerden Mustafa Özalp ve Uğurcan Ayyıldız tutuklandı. Özalp’in iç mesajlaşma programındaki suç unsuru mesajları sildiği iddia edildi

Alt Başlık: Çocuklarıyla ücretli görüşecek

27 şirkete kayyım atandı

Sanal bahisten suç kaydı var

Köşe Yazısı: Ali Eyüboğlu / Gelirleri az, para ve servetleri çok

Yeni Şafak Gazetesi’nde Yer Alan Dilan-Engin Polat Konulu Haberler

YENİ ŞAFAK

1 Kasım 2023 Çarşamba

Haber ve köşe yazısı yok

2 Kasım 2023 Perşembe

Üçüncü Sayfa

Fotoğraf: 3 adet

Muhabir: Şahin Şen

Başlık: Polat Ailesi Gözaltında

Spot: Sosyal paylaşım ağlarında yaptıkları paylaşımlarla gündeme gelen Dilan Polat ve eşi Engin Polat haklarındaki kara para aklama soruşturması kapsamında İstanbul'da düzenlenen operasyonla gözaltına alındı. Firari 13 kişinin yakalanması için çalışmalar sürerken, Polat çiftinin 4 gün emniyette kalacağı öğrenildi

Alt Başlık: 15 şirketten 30 şüpheli çıktı

Gece yarısı evlerinden alındılar

3 Kasım 2023 Cuma

İkinci Sayfa

Fotoğraf: 1 adet

Muhabir: Yok

Başlık: Polat ailesinin araçlarına tedbir konuldu

Alt Başlık: Araçlar emniyette

4 Kasım 2023 Perşembe

Haber ve köşe yazısı yok

5 Kasım 2023 Cuma

Üçüncü Sayfa

Fotoğraf: 2 adet

Muhabir: Şahin Şen

Başlık: Para biriktirip Ferrari almışlar

Spot: Sosyal medya paylaşımlarıyla gündeme gelen Dilan ve Engin Polat çiftinin emniyetteki ifadelerinde ilginç ayrıntılar var: Kara para aklama iddialarına ilişkin soruşturma yürüten Mali Şube polisi, aylık 200 bin lira gelir beyanında bulunan Polat ailesine lüks araçları nasıl aldıklarını sordu. Polat çifti, sahibi oldukları her şeyi para biriktirerek aldıklarını söyledi

Alt Başlık: Soruları ağlayarak yanıtladı

Aylık gelir 200 bin lira

Kara kutu muhasebeci

Kaçmak için ikamet değiştirdiler

Banka şüpheli işlemi bildirdi

6 Kasım 2023 Pazartesi

İkinci Sayfa

Fotoğraf: 3 adet

Muhabir: Yok

Başlık: Lüks hayat hapiste bitti

Spot: Sosyal medya hesaplarındaki lüks paylaşımlarıyla sık sık gündeme gelen Polat ailesinin hikayesi hapiste bitti. Dilan Polat ve eşi Engin Polat ile kız kardeşi Sıla Doğu'nun da aralarında olduğu 12 kişi tutuklanarak cezaevine götürüldü

Alt Başlık: “Oğlum sana kim bakacak”

7 Kasım 2023 Salı

İkinci Sayfa

Fotoğraf: 2 adet

Muhabir: Haber Merkezi

Başlık: Polatları suç duyurusu yaktı / Lüks araçlar yedieminde

Spot: Sahte fatura kesip kara para aklama suçlamasıyla tutuklanan Dilan ve Engin Polat çiftini, bir vatandaşın şikayeti yaktı. Bir vatandaş, çiftin yasa dışı bahis işi yapan Veysel Şahin ve öldürülen Kıbrıslı bir iş adamına ait paraları akladığını iddia etti.

Alt başlık: Muhammet Yakut baskı kurdu

Havaleleri hatırlamadı

Kayıtları silin

Akşam Gazetesi'nde Yer Alan Dilan-Engin Polat Konulu Haberler AKŞAM

1 Kasım 2023 Çarşamba

Haber ve köşe yazısı yok

2 Kasım 2023 Perşembe

Birinci Sayfa

Fotoğraf: 3 adet

Muhabir: Haber merkezi

Başlık: Vurgundan gözaltına alındılar

Spot: Polat çiftiyle birlikte 15 kişi daha gözaltına alındı. Şüphelilerin 4 gün emniyette kalacakları öğrenildi

Üçüncü Sayfa

Fotoğraf: 5 adet

Başlık: Polat çiftine dolandırıcılıktan kelepçe / 150 polisle gece baskını

Spot: Sosyal medya fenomeni Dilan Polat ile eşi Engin Polat'ın da aralarında olduğu 17 kişi gece yarısı gözaltına alındı. Kaçma ihtimaline karşı gizlilik içinde yürütülen operasyonda Polat Ailesi'nin evindeki 80 sayfa belgeye el konuldu

Alt Başlık: Kaçamadan yakalandılar

Aile boyu gözaltına alındılar

Operasyon öncesi 'vedalı' paylaşım

MASAK: Sahte faturayla 200 milyon liralık vurgun

3 Kasım 2023 Cuma

Birinci Sayfa

Fotoğraf: 1 adet

Başlık: Son ‘Story’i polis çekti / Nezarete vitamin istedi

Spot: Gözaltındaki Dilan Polat’ın polisten ‘Burası cildime iyi gelmiyor’ diyerek vitamin istediği öğrenildi

İkinci Sayfa

Fotoğraf: 2 adet

Başlık: Engin ve Dilan Polat soruşturmasında yeni gelişme! 7 kişi daha yakalandı

Spot: Dilan Polat ve eşi Engin Polat’ın da aralarında bulunduğu şüphelilere yönelik yürütülen soruşturma kapsamında, 7 kişi daha gözaltına alındı

Alt Başlık: Operasyon

4 Kasım 2023 Cumartesi

Birinci Sayfa

Fotoğraf: 2 adet

Muhabir: Haber merkezi

Başlık: ‘Mıstık’ parayı kaçıramadan yakalandı

Spot: Polat çiftinin Çekmeköy’deki villaya taşınmadan önce Ataşehir’de gecekonduda yaşadıkları ortaya çıktı

Üçüncü Sayfa

Fotoğraf: 4 adet

Başlık: Polatlar’ın parasını kaçırıyordu / ‘Mıstık’ bankada yakalandı!

Spot: Polat çiftine ait şirketin Ankara şubesini işleten ‘Mıstık’ lakaplı Mustafa Özalp, nişanlısının hesabına 1.8 milyon TL aktardı. Ancak paranın Polatlar’a ait olduğu anlaşıldı; Özalp ve nişanlısıyla birlikte 7 kişi daha gözaltına alındı.

Alt Başlık: Gecekondudan lüks hayata

Bizim gibiydiler, zengin oldular!

Bankacının dikkati ele verdi

3 gündür yemek yemiyor

Parlak’a da gözaltı

5 Kasım 2023 Pazar

Birinci Sayfa

Fotoğraf: 1 adet

Muhabir: Yok

Başlık: 200 milyonluk kara paranın savunması: Hepsini biriktirdik!

Üçüncü Sayfa

Fotoğraf: 4 adet

Başlık: 6 saatte 66 sayfa soru / 200 milyonluk vurgun birikimmiş

Spot: Dilan ve Engin Polat'ın emniyetteki sorgusu 6 saat sürdü. Ayda 150-200 bin TL kazandıklarını söyleyen çift, yüz milyonlarca liralık mal varlığına nasıl sahip olduklarını açıklayamadı. Engin Polat “Çalışıp biriktirdik” demekle yetindi

Alt Başlık: “Bu paraları çalışıp kazandık”

Kocam kazandı ben reklamımı yaptım

Adliyede kavga: Görgüsüzlüğü yüzünden

Kolunda bileziklerle basına tepki!

6 Kasım 2023 Pazartesi

Birinci Sayfa

Fotoğraf: 3 adet

Muhabir: Yok

Başlık: Polatlar Silivri’de / Altınlı kahveden 8 zeytinli kahvaltıya

Üçüncü Sayfa

Fotoğraf: 4 adet

Başlık: Dilan ve Engin Polat çiftiyle 10 yakını tutuklandı / Altınlı kahveden sekiz zeytine!

Spot: Lüks yaşamını her fırsatta gözler önüne seren; kahvesini bile altın tozuyla için Dilan Polat'ın cezaevi menüsü belli oldu. Polat çiftine

kahvaltıda 8 zeytin ve 1 dilim peynir verilecek; beğenmezlerse kantinden sadece soğuk sandviç yiyecekler

Alt başlık: 16 kişilik koğuşta 5 gün

Yemekte çorba ve makarna

Eve görüntülü arama

Duruşmada görüşecekler

Haftada en fazla 1500 TL

‘Depocuyum’ dedi şirket sahibi çıktı

7 Kasım 2023 Salı

Birinci Sayfa

Fotoğraf: 3 adet

Muhabir: Yok

Başlık: İlk gecesi revirde geçti

Spot: Eşi Engin Polat’la kara para aklamaktan tutuklanan Dilan Polat’ın cezaevinde tansiyonu düştü

Üçüncü Sayfa

Fotoğraf: 4 adet

Başlık: Tansiyonu düştü revirlik oldu / Cezaevinde ilk gün

Spot: Ağlayarak tutuklanan Dilan Polat, cezaevindeki ilk gününde tansiyon sorunu nedeniyle revire kaldırıldı. Çocuklarıyla görüntülü görüşmek isteyen Polat'ın bu isteği de kabul edilmedi

Alt Başlık: 'Mıstık'a da hapis yolu

Koğu dolabında 3 tişört, 4 pantolon

'Mesajları sil' talimatı

'Fatura kesmeyi bile bilmiyorum'

27 şirkete kayyum

Araştırma Bulgularının Frekans-Yüzde Dağılımı

Dilan-Engin Polat çifti konulu haberlerin, kendilerine operasyon yapıldığı 1 Kasım 2023 tarihinden 7 Kasım 2023 tarihleri arasındaki 1 haftalık zaman diliminde yayınlanan Hürriyet, Milliyet, Yeni Şafak ve Akşam gazetelerinde nasıl yer aldığı incelenmiştir. 1 Kasım 2023 tarihinde, yani çiftin gözaltına alındığı tarihte bahsi geçen dört gazetede hiçbir haber yer almamıştır. Sonraki altı günde; Hürriyet gazetesinde $1+1+1+1+2+3=9$ haber, $1+1+1+1=4$ köşe yazısı, $3+9+2+4+1+3+1+4+1+2+1+2=33$ fotoğraf yer almıştır. Milliyet gazetesinde $1+1+2+1+1+1=7$ haber, $1+1=2$ köşe yazısı, $2+1+1+3+1+4+1+2+2+2+1+2=22$ fotoğraf yer almıştır. Yeni Şafak gazetesinde $1+1+1+1+1=5$ haber, 0 köşe yazısı, $3+1+2+3+2=11$ fotoğraf yer almıştır. Akşam gazetesinde $1+1+1+1+1+1=6$ haber, 0 köşe yazısı, $3+5+1+2+2+4+1+4+2+4+3+4=35$ fotoğraf yer almıştır.

Tablo 1: Haberlerin Dağılımı		
Gazeteler	f	%
Hürriyet	9 Haber (4 Köşe Yazısı)	33.3
Milliyet	7 Haber (2 Köşe Yazısı)	25.9
Yeni Şafak	5 Haber (0 Köşe Yazısı)	18.5
Akşam	6 Haber (0 Köşe Yazısı)	22.2
Toplam	27 Haber (6 Köşe Yazısı)	100.0

Haber içeriğinde fotoğraf kullanılıp kullanılmadığını gösteren oranlar Tablo 2’de sunulmuştur. Tablo incelendiğinde Hürriyet, Milliyet, Yeni Şafak ve Akşam gazetelerinde 2-3-4-5-6-7 Kasım 2023 tarihlerinde tüm haberlerde fotoğrafın kullanıldığı, fotoğraf kullanımına önem verildiği görülmektedir. Özellikle Akşam Gazetesi’nde yayınlanan haberlerin fotoğraf sayısının 35 adet ile en fazla sayıda olması konunun daha da önemsendiğini göstermektedir. “Fotoğraf unsuru haberin çekiciliği ve önemsenmesi açısından önemli bir kriterdir. Haberin kapladığı alanı etkiler ve de habere verilen önemin göstergesidir” (Bak, 2018:72). Tablo 2’ye bakıldığında haberlerde fotoğraf kullanımında daha dikkatli olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Fotoğraf Kullanım Durumları					
	Fotoğraf Kullanılmış		Fotoğraf Kullanılmamış		
Gazeteler	f	%	f	%	Toplam
Hürriyet	33	32.7	0	0.0	33
Milliyet	22	21.8	0	0.0	22
Yeni Şafak	11	10.9	0	0.0	11
Akşam	35	34.7	0	0.0	35
Toplam	101	100.0	0	0.0	100.0

SONUÇ ve ÖNERİLER

Sosyal medya fenomenleri genellikle belirli bir hedef kitleye hitap ederler ve ilgi çekici, eğlenceli veya bilgilendirici içeriklerle takipçilerini etkilerler. Sosyal medya platformları, video paylaşım siteleri, bloglar ve diğer online mecralar sosyal medya fenomenlerinin kendi takipçi kitlesini oluşturmalarına ve geniş bir kitleye ulaşmasına imkân tanır.

Bu fenomenler genellikle markalarla işbirliği yapabilir veya Dilan Polat gibi kendi markasını oluşturabilir. Franchising veya sponsorluk anlaşmaları yapabilir. Çeşitli yollardan elde edilen gelir kaynaklarının yanında onların popülerliklerini sürdürmeleri için genellikle sosyal medyaya hakim olmalarına ve kendi markalarını yaratmalarına ihtiyaç vardır.

Geniş bir takipçi kitlesine sahip olma ve sosyal medya platformlarında etkileşimde bulunma yeteneği fenomenlerin yaratacılıklarına ve dikkat çekici içerik üretmelerine bağlıdır. Takipçileri ile düzenli etkileşimde bulunan fenomenler kendilerine göre bir topluluk oluşturabilirler.

İnternet fenomenleri genellikle birden fazla online platformda etkili olurlar. Dünyadaki trendleri takip ederek dinamiklere uyum sağlayan fenomenler popülerliğini sürdürebilir.

2023 yılının sonlarına doğru Türkiye'deki sosyal medya fenomenlerinden Dilan-Engin Polat çifti ön plana çıkmıştır. Milyonlarca takipçisi olan Polat çiftinin Türkiye medyasında nasıl gündem oluşturduklarıyla ilgili araştırmalar, sosyal medya gerçekliğini anlamak ve yeni medyada etkili olmanın Türkiye'deki yazılı basını açısından neden önemli olduğunu ortaya çıkarmak ve o doğrultuda bakış açısı elde

etmek için bize katkı sağlayacaktır. Bu bağlamda Dilan-Engin Polat çiftinin yazılı basında nasıl sunulduğunu göstermek amacıyla yaptığımız araştırmada; cumhuriyet kurulduktan sonraki yıllarda ‘saadet zinciri’ kavramıyla ifade edilen hukuksuz yoldan hızlı zenginleşme yöntemi boyut değiştirse de temelde kişileri sömürme mantalitesi aynıdır. Yazılı basında cumhuriyetin ilk kuruluş yıllarında ‘saadet zinciri’ başlıklı haberlerin sunumu, medyanın yapılan haberlere bakış açısını ve tutumunu ortaya koymaktadır. Aynı şekilde yazılı basının 2023 yılının Kasım ayında Dilan-Engin Polat adlı sosyal medya fenomenlerine yapılan operasyona ilişkin bakış açısı ve tutumu ortaya konmak istenmiş, çifte operasyon yapıldıktan sonraki bir hafta içerisinde olayın haberlere nasıl yansdığı incelenmiştir.

1 Kasım ile 7 Kasım tarihleri arasındaki zaman diliminde Hürriyet Gazetesi’nde 9 adet, Milliyet Gazetesi’nde 7 adet, Yeni Şafak Gazetesi’nde 5 adet, Akşam Gazetesi’nde 6 adet Dilan-Engin Polat konulu haber olduğu görülmüştür.

Haber içeriğinde fotoğraf kullanılma durumuna bakıldığında; en fazla fotoğrafın 35 fotoğraf kullanımı ile Akşam gazetesinde, ikinci sırada 33 fotoğraf ile Hürriyet gazetesinde olduğu görülmektedir. Özellikle fotoğrafsız haber olmaması da konunun daha da önemsendiğini göstermektedir. Diğer gazeteler Milliyet’te bir haftada 22 adet, Yeni Şafak’ta 11 adet fotoğraf kullanıldığı görülmektedir.

6 adet köşe yazısı incelendiğinde hepsinde Dilan-Engin Polat çiftinin kamuoyunu önemli derecede etkileyen fenomenlerden olduğu vurgusu yapıldığı dikkati çekmektedir. Türkiye’nin en köklü yaygın süreli gazetelerinden Hürriyet ve Milliyet gazetelerinde haberlere birinci

sayfadan yer verilmesi de sosyal medya fenomeni Dilan Polat'ın milyonlar açısından ne kadar önemli olduğunun göstergesidir.

Dilan-Engin Polat çiftine ilişkin haberlerin hepsinde çiftin gözaltı ve tutukluluk sürecine ilişkin bilgiler ve onların şatafatlı hayatlarını yansıtan söylemler bulunmaktadır. Bu husus da çiftin yaşam tarzının ve hayatının Türkiye kamuoyu tarafından ne kadar dikkate alınması gereken bir konu olduğunu göstermektedir.

Milyonların takip ettiği bir sosyal medya fenomeni olan Dilan Polat'ın yazılı ve görsel basında nasıl yer aldığını gösteren çalışmalara rastlanmamıştır. Bu amaçla hazırlanan çalışmamız gibi kamuoyuna kötü örnek olan diğer sosyal medya fenomenleri için de araştırmalar yapılmalı, yazılı ve görsel basının bu konulara bakış açlarına yer verilmelidir.

KAYNAKÇA

- Bak, G. (2018). *1980’li Yıllardan Günümüze Türk Yazılı Basınında Çocuk Olgusu*, Osman Vedüd Eşidir (Ed.), İKSAD Yayınevi, (Çevrimiçi), https://docs.wixstatic.com/ugd/614b1f_7eb88962de5a4c50869458ed3db5613a.pdf
- Becerikli, Y.S. (2008). ...Ve Halkla İlişkiler: Şeytanın Avukatlığından Arabuluculuğa; Bir Disiplinin Eleştirel Analizi, Ankara: Karınca Yayınları.
- Bıçakçı, İ. (2001). *İletişim Dünyamız: İnsan Odaklı Toplumsal Bir Bakış*, İstanbul: Kapital Medya Hizmetleri Anonim Şirketi.
- Bilgin, N. (2014). *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi: Teknik ve Örnek Çalışmalar*, 3. bs., Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Bozkurt, G. (2020). *Özgürlük Kavramının Düşünsel Dayanakları*, Ankara: Nobel Bilimsel Eserler.
- Büyükbaykal, G. N. (2004). Basın Özgürlüğü Kavramının Anlamı Ve Önemi, *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 20, 43-47.
- Coşkun, Y. (2010). Bay Ponzi’den Bay Madoff’a Ponzi Finansman, *Sermaye Piyasası Kurulu Dergisi*, 1 (1), 10-13.
- Eşidir, O. V. (2018). *Türk Basın Sektörünün Finansmanında Basın İlan Kurumu’nun Yeri ve Önemi*, Gökhan Bak (Ed.), İKSAD Yayınevi, (Çevrimiçi) https://docs.wixstatic.com/ugd/614b1f_d62c25e3028e44448cb19644f8b7fe27.pdf
- Geray, H. (2011). *Toplumsal Araştırmalarda Nicel ve Nitel Yöntemlere Giriş: İletişim Alanından Örneklerler*, 3. Bs., Ankara: Ezel Basın Yayın Dağıtım.

Paksoy, Ç.A. (1999), *Türkiye’de Halkla İlişkiler Uygulamaları*, İstanbul: Rota Yayınları.

Pira, A, Kocabaş F., Yeniçeri M., (2005). *Küresel Pazarda Marka Yönetimi ve Halkla İlişkiler*, İstanbul: Dönence Basım ve Yayın Hizmetleri.

Rust, T.R. ve Oliver, W.R. (2000), Çeviren: Lütü K, *Reklam Halkla İlişkiler ve Ötesi, Notlar ve Yorumlar: Reklamcılığın Ölümü*, Ankara: Kapital Medya Yayınları.

Serdarlı, E. (2008). *Reklam Yazmak*, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım Anonim Şirketi.

Stempel III, G. H. (2003). İçerik Analizi, Derleyen/Çeviren: Murat S. Çebi, *İletişim Araştırmalarında İçerik Çözümlemesi*, Ankara: Alternatif Yayınları, 103-123.

Thomson, P. (2002). Çeviren: Metin Y. *İletişimin Sırları*, İstanbul: Arion Yayınevi.

Tükenmez, M. (2003). *Medya ve Spor*, İstanbul: Etikus Yayınları. 31.07.1920 tarihli *Daily Fitchbury Sentinel* gazetesi.

01.11.2023-07.11.2023 tarihleri arasında yayımlanan *Hürriyet, Milliyet, Yeni Şafak ve Akşam* gazeteleri.

URL-1: NTV, Özlem Öz - Tayyar Öz kimdir? Doktor Tayyar Öz ve eşi fenomen Özlem Öz ne ile suçlanıyor?, https://www.ntv.com.tr/turkiye/ozlem-oz-tayyar-oz-kimdir-doktor-tayyar-oz-ve-esi-fenomen-ozlem-oz-hakkindaki-iddialar,PEm_e07UxkWwvBBNxCN1zA, Erişim Tarihi: 23.01.2024.

URL-2: Milliyet, Şulemsi adı ile bilinen Şule Kayatürk kimdir, <https://www.milliyet.com.tr/galeri/sulemsi-adi-ile-bilinen-sule-kayaturk-kimdir-kac-yasinda-sule-kayaturk-meslegi-nedir-7043111/4>, Erişim Tarihi: 24.01.2024.

URL-3: Hürriyet, Neslim Güngen kimdir, <https://www.hurriyet.com.tr/bilgi/neslim-gungen-kimdir-nereli-kac-yasinda-dilan-polati-sektore-hazirladigini-soyleyen-neslim-gungene-sorusturma-acildi-42371995>, Erişim Tarihi: 24.01.2024.

URL-4: CNN Türk, Nevra Bilem kimdir, <https://www.cnnturk.com/magazin/nevra-bilem-kimdir-kac-yasinda-nereli-nevra-bilem-ne-is-yapiyor#:~:text=1996%20y%C4%B1l%C4%B1nda%20Bursa'da%20d%C3%BCnyaya,Nevra%20Bilem%206%20y%C4%B1l%C4%B1k%20evlidir>, Erişim Tarihi: 22.01.2023.

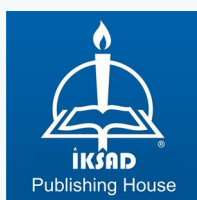
URL-5: Patronlar Dünyası , <https://www.patronlardunyasi.com/haber/adini-charles-ponzi-den-alan-ponzi-sistemini-ilk-kez-1800-lerde-falci-sarah-emily-howe-isimli-kadin-uyguladi/298361> , Erişim Tarihi: 23.01.2024.

URL-6: <https://www.messynessychic.com/2018/08/13/13-things-i-found-on-the-internet-today-vol-ccxcx/> , Erişim Tarihi: 23.01.2024

URL-7: <https://www.clicksus.com/we-are-social-2023-global-ve-turkiye-raporu>, Erişim Tarihi: 25.01.2024.

Yıldırım, A. & Şimşek H. (2008), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldız, Nuran. (2002), *Türkiye’de Siyasetin Yeni Biçimi: Liderler, İmajlar ve Medya*, Ankara: Phonix Yayınevi.

ISBN: 978-625-367-630-8